ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
Кафедра Мобільних та відеоінформаційних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Метод збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей»

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 172 Телекомунікації та радіотехніка
освітньо-професійної програми Апаратура радіозв'язку, радіомовлення і телебачення

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис) Геннадій СТЕЦЮК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи АРДМ-61
Геннадій СТЕЦЮК

Керівник: Анатолій МАКАРЕНКО

Рецензент: О Варфоломеева

Київ – 2023

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут телекомунікацій

Кафедра Мобільних та відеоінформаційних технологій

Ступінь вищої освіти Магістр

Спеціальність 172 Телекомунікації та радіотехніка

Освітньо-професійна програма Апаратура радіозв'язку, радіомовлення і телебачення

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедрою МВТ
_____ Наталія РУДЕНКО
« » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Стецюку Геннадію Геннадійовичу

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Метод збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей»,
керівник кваліфікаційної роботи Анатолій МАКАРЕНКО, д.т.н., професор,
затверджені наказом Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від 19.10.2023 р. №145.

2. Строк подання кваліфікаційної роботи 25.12.2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи:
   1. Безпроводові рішення Інтернету речей.
   2. Методи збору і обробки інформації.
   3. Науково-технічна література.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
   1. Аналіз особливостей IIoT;
   2. Методи збору і обробки інформації в мережі IIoT;
   3. Модифікований метод збору і обробки інформації;
   4. Моделювання та порівняльна оцінка запропонованого рішення.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: презентація.

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підбір науково-технічної літератури	19.10.23	Викон.
2.	Аналіз особливостей IIOT	31.10.23	Викон.
3.	Методи збору і обробки інформації в мережі IIOT; Модифікований метод збору і обробки інформації	15.11.23	Викон.
4.	Моделювання та порівняльна оцінка запропонованого рішення	29.11.23	Викон.
5.	Висновки, вступ, реферат	11.12.23	Викон.
6.	Розробка презентації	18.12.23	Викон.

Здобувач вищої освіти _____ Геннадій СТЕЦЮК
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Анатолій МАКАРЕНКО
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра: 84 стор., 28 рис., 13 табл., 25 дж.

Мета роботи – дослідження методів збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

Об'єкт дослідження - процес функціонування рішень Інтернету речей.

Предмет дослідження – методи збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

Короткий зміст роботи: Розглянуто основні відмінності IIoT і IoT, що дало змогу сформувати особливості побудови IIoT та виявити необхідність удосконалення процесу збору та обробки інформації.

Проведено аналіз проблем IIoT та проаналізовано існуючі способи збору та обробки інформації в мережі IIoT на основі чого обрано прототип методу збору та обробки інформації.

Модифіковано метод збору та обробки інформації, який відрізняється застосуванням серіалізації на основі методу Protobuf, що дозволяє підвищити ефективність обробки інформації за часовими показниками та зменшити об'єм переданої інформації.

Проведено натурне моделювання запропонованого рішення за рахунок реалізації програмного забезпечення на основі модифікованого методу. Особливістю є фіксація параметрів - часу та розміру серіалізованого файлу. Дане моделювання підтвердило працездатність запропонованого рішення.

За результатами моделювання проведено оцінку запропонованого рішення - в порівнянні з JSON, час серіалізації Protobuf менше в 3,27 разів, час десеріалізації менше в 3,64 разів, загальний час менше в 3,5 разів, а розмір файлу менший в 1,25 разів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: IOT, ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ, ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ, СЕРІАЛІЗАЦІЯ, PROTOBUF

ABSTRACT

Text part of the master's qualification work: 84 pages, 28 pictures, 13 table, 25 sources.

The purpose of the work - research on methods of data collection and transmission in wireless solutions of the Internet of Things.

Object of research – the process of functioning of Internet of Things solutions.

Subject of research – methods of data collection and transmission in wireless Internet of Things solutions.

Summary of the work: The main differences of IIoT and IoT were considered, which made it possible to form the peculiarities of the construction of IIoT and to identify the need to improve the process of collecting and processing information.

An analysis of IIoT problems was carried out and the existing methods of information collection and processing in the IIoT network were analyzed, on the basis of which a prototype method of information collection and processing was selected.

The method of information collection and processing has been modified, which is distinguished by the use of serialization based on the Protobuf method, which allows to increase the efficiency of information processing by time indicators and reduce the volume of transmitted information.

Full-scale modeling of the proposed solution was carried out due to the implementation of software based on the modified method. A feature is the fixation of parameters - time and size of the serialized file. This simulation confirmed the workability of the proposed solution.

Based on the simulation results, the proposed solution was evaluated - compared to JSON, the Protobuf serialization time is 3.27 times less, the deserialization time is 3.64 times less, the total time is 3.5 times less, and the file size is 1.25 times less.

KEYWORDS: IoT, INFORMATION COLLECTION, INFORMATION PROCESSING, SERIALIZATION, PROTOBUF

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут телекомунікацій

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня магістра

Направляється здобувач Стецюк Г.Г. до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за спеціальністю 172 Телекомунікації та радіотехніка
освітньо-професійної програми Апаратура радіозв'язку, радіомовлення і телебачення

на тему: Метод збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Директор ННІТ _____ Владислав КРАВЧЕНКО
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач Стецюк Геннадій Геннадійович показав гарну теоретичну та інженерну підготовку, уміння володіти технологіями нового покоління, вміло працювати з програмно-апаратними засобами мобільного зв'язку, довідковою і науково-технічною літературою. Працюючи над завданнями, які доручались керівником, проявив ініціативність, сумлінність та хист до інженерної роботи.

Все це дозволяє оцінити виконану кваліфікаційну роботу Стецюка Геннадія Геннадійовича на оцінку «відмінно» та присвоїти йому кваліфікацію «Магістр з телекомунікацій та радіотехніки».

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Анатолій МАКАРЕНКО
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

" " _____ 2023 року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач Стецюк Г.Г.
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувачка кафедри
Мобільних та відеоінформаційних технологій _____ Наталія РУДЕНКО
(підпис) *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

" " _____ 2023 року

ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

на кваліфікаційну магістерську роботу

здобувача вищої освіти Стецюка Геннадія Геннадійовича

на тему: «Метод збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей»

Актуальність:

Інтернет речей (IoT) вже є невід'ємною частиною сучасного світу, охоплюючи все, від промисловості до побуту. Безпроводові технології стають ключовими для збору та передачі даних у системах IoT, дозволяючи пристроям взаємодіяти на відстані без необхідності фізичного підключення.

Однак, з усією своєю важливістю, викликами є оптимізація цих методів збору та передачі даних з точки зору енергоефективності, швидкості передачі та безпеки даних. Тому, актуальність дослідження та аналізу цих методів в безпроводових рішеннях IoT є високою, оскільки вони допоможуть вирішити ці виклики та підвищити ефективність та надійність систем IoT.

Позитивні сторони:

Зміст магістерської роботи відповідає завданню. Робота дозволяє досить повно оцінити загальну характеристику, сутність та структуру поставленої проблеми. Дається чітке визначення мети роботи, об'єкту та предмету дослідження. Сформульовано наукові проблеми і представлено використані методи дослідження.

Недоліки:

1. Натурне моделювання модифікованого методу обмежено процесом серелізації файлів, не висвітлені характеристики обладнання, протоколи передачі даних та алгоритми обробки;
2. Аналіз безпроводових рішень представлених в табл. 2.1 не використовується в подальших розділах.

Відзначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку кваліфікаційної роботи.

Висновок: кваліфікаційна робота заслуговує оцінку «відмінно», а здобувач Стецюк Геннадій Геннадійович заслуговує присвоєння кваліфікації: «Магістр з телекомунікацій та радіотехніки».

Рецензент: к.т.н. доцент Вар О. Варфоломеєва

(науковий ступінь, вчене звання) *(підпис)* *(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ 9
ВСТУП 10
1 АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІІОТ 12
1.1 Порівняння ІІоТ та ІоТ 12
1.2 Аналіз особливостей побудови ІІоТ 17
Висновки 27
2 МЕТОДИ ЗБОРУ І ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІІОТ 28
2.1 Аналіз проблем ІІоТ 28
2.2 Аналіз існуючих рішень 32
Висновки 44
3 МОДИФІКОВАНИЙ МЕТОД ЗБОРУ І ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ 45
3.1 Модифікований метод 45
3.2 Збір даних 47
3.3 Протоколи для передачі інформації CoAP 53
3.4 Серіалізація 56
3.5 Мікросервісна платформа 65
Висновки 66
4 МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗАПРОПОНОВАНОГО РІШЕННЯ 67
4.1 Натурне моделювання модифікованого методу 67
4.2 Оцінка запропонованого методу серіалізації 75
Висновки 81
ВИСНОВКИ 82
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ 83
ДЕМОНСТРАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ 86

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

IoT	Internet of Things
IIoT	Industrial Internet of Things
CPS	Cyber Physical System
IT	Information Technology
OT	Operational Technology
API	Application Programming Interface
DDS	Data Distribution Service
MQTT	Message Queuing Telemetry Transport
CoAP	Constrained Application Protocol
BLE	Bluetooth Low Energy
XML	eXtensible Markup Language
JSON	JavaScript Object Notation
Protobuf	Protocol Buffers
QoS	Quality of Service

ВСТУП

Актуальність. Отриману з пристроїв на підприємстві інформацію необхідно обробити, що вимагає значних часових ресурсів та пам'яті для зберігання накопиченої інформації. Також різні види пристроїв мають різні типи даних, які в сукупності являють собою масивні неоднорідні набори інформації з багатьох джерел. Все це призводить до великих витрат на збір та обробку інформації. Через це постає задача модифікації методу збору і обробки інформації, який забезпечить мінімальний час обробки і розмір файлу для передачі по мережі.

Збір даних в IoT здійснюється за допомогою різноманітних сенсорів і пристроїв, що знаходяться в пристроях, з'єднаних з Інтернетом. Сенсори можуть вимірювати різноманітні параметри, включаючи температуру, вологість, рух, світло, звук і т.д. Зібрані дані потім передаються через безпроводові інтерфейси до вузлів обробки або безпосередньо до хмари для подальшого аналізу.

Передача даних в IoT може використовувати різні протоколи і технології, включаючи Wi-Fi, ZigBee, Bluetooth, LoRaWAN, та стільникові мережі, такі як 4G та 5G. Вибір конкретного протоколу або технології залежить від ряду факторів, включаючи вимоги до дальності передачі, швидкості передачі даних, потужності, живлення пристрою, а також від рівня безпеки і надійності з'єднання.

Безпроводові технології, такі як Wi-Fi та стільникові мережі, можуть забезпечити високу швидкість передачі даних та велику дальність, але вони вимагають більше енергії і можуть бути менш надійними в середовищі з високим рівнем завад. З іншого боку, технології низької потужності, такі як ZigBee, Bluetooth і LoRaWAN, можуть забезпечити довготривалу роботу від батареї та високу надійність, але за рахунок обмеженої дальності та швидкості передачі даних.

Особливо важливим аспектом при передачі даних в IoT є безпека. Враховуючи те, що IoT пристрої часто обробляють важливі або чутливі дані, вони повинні використовувати різні механізми безпеки, щоб захистити ці дані від несанкціонованого доступу та втручання. Це може включати використання

сильного шифрування, аутентифікації, контролю доступу та інших механізмів безпеки.

Нарешті, важливим аспектом є властивість масштабованості систем IoT, яка визначає, наскільки ефективно система може рости та працювати в умовах збільшення кількості підключених пристроїв і обсягу обробки даних. З ростом кількості пристроїв IoT, потрібно ефективно збирати та передавати все більші обсяги даних. Це ставить під сумнів не тільки можливості безпроводових мереж, але й потребу в оптимізації процесів збору та передачі даних, щоб забезпечити ефективну роботу систем IoT в масштабі.

Все це підкреслює складність і важливість дослідження методів збору та передачі даних в безпроводових рішеннях IoT. Це поле продовжує розвиватися і пропонує багато можливостей для подальших інновацій та вдосконалень.

Мета роботи – дослідження методів збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

Об'єкт дослідження - процес функціонування рішень Інтернету речей.

Предмет дослідження – методи збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

1 АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ IIOT

1.1 Порівняння IIoT та IoT

IoT та IIoT тісно пов'язані між собою поняття, але їх не можна взаємозамінно використовувати. Щодо IoT, існує декілька визначень, кожне з яких намагається зафіксувати одну зі своїх основних характеристик. Його часто вважають своєрідною мережею для машин, підкреслюючи мету обміну даними. Однак сфери застосування настільки різноманітні, що деякі вимоги, особливо ті, що стосуються аспектів комунікації, можуть бути дуже різними, залежно від намічених цілей та кінцевих споживачів, базових бізнес-моделей та прийнятих технологічних рішень. Те, що зазвичай називається IoT, краще назвати користувацьким IoT, а не промисловим IoT [1, 2].

Користувальницький IoT орієнтований на людину; «речі» - це розумні електронні пристрої, пов'язані між собою з метою покращення обізнаності людей про навколишнє середовище, заощадження часу та грошей. Загалом, користувальницькі IoT-комунікації можуть бути класифіковані як людина-машина та у формі взаємодії клієнт-сервер.

З іншого боку, в індустріальному світі ми допомагаємо появі цифрового та інтелектуального виробництва, метою якого є інтеграція операційних технологій (OT) у сфери інформаційних технологій (IT).

IIoT - це з'єднання всіх промислових активів, включаючи машини та системи управління, з інформаційними системами та бізнес-процесами. Як наслідок, велика кількість зібраних даних може забезпечити аналітичні рішення і привести до оптимальних виробничих операцій. З іншого боку, інтелектуальне виробництво, очевидно, фокусується на стадії виробництва життєвого циклу (інтелектуальних) продуктів з метою швидкого та динамічного реагування на зміни попиту. Таким чином, IIoT впливає на весь виробничий ланцюг формування вартості і є вимогою для розумного виробництва.

Комунікація в IIoT орієнтована на машини і може охоплювати широкий

спектр різних секторів ринка і видів діяльності. Сценарії IIoT включають традиційні додатки моніторингу (наприклад, моніторинг процесів на виробничих підприємствах) і інноваційні підходи до самоорганізованих систем (наприклад, автономні промислові підприємства, які практично не потребують втручання людини) [3].

У той час як вимоги IoT і IIoT для зв'язку аналогічні, наприклад, підтримка екосистеми Інтернету з використанням недорогих пристроїв з обмеженими ресурсами і масштабованість мережі, багато вимог до зв'язку специфічні для кожного домена і можуть бути дуже різними, наприклад, якість обслуговування (з точки зору затримки, пропускної спроможності і т. д.), доступність і надійність, а також безпека і конфіденційність. IoT більше уваги приділяє розробці нових стандартів зв'язку, які можуть підключати нові пристрої до екосистеми Інтернету гнучким і зручним для користувача способом. IIoT навпаки робить упор на можливу інтеграцію і взаємозв'язок колись ізольованих заводів або навіть механізмів, пропонуючи тим самим більш ефективне виробництво і нові послуги [3]. З цієї причини, в порівнянні з IoT, IIoT можна вважати скоріше еволюцією, ніж революцією.

Аспекти, що стосуються масштабованості систем IoT:

a. Кількість підключених пристроїв: Інтернет речей передбачає велику кількість підключених пристроїв, таких як датчики, девайси для дому, медичні пристрої і багато інших. Система повинна бути здатна працювати з мільйонами або навіть мільярдами пристроїв одночасно.

b. Обробка даних: Зі зростанням кількості підключених пристроїв обсяг згенерованих даних також зростає значно. Система повинна бути здатною ефективно обробляти, аналізувати і зберігати ці дані.

c. Безпека: З більшою кількістю пристроїв збільшується потенційна загроза безпеці. Система повинна забезпечувати захист від зловмисних атак і небажаних втручань у пристрої.

d. Маршрутизація та комунікація: Інтернет речей включає в себе різнорідні пристрої, які повинні бути здатні спілкуватися один з одним. Масштабована

система повинна забезпечувати ефективну маршрутизацію та забезпечувати можливість обміну даними між пристроями.

e. Завдання та застосування: Масштабованість також стосується різних застосувань IoT, включаючи сфери такі як сільське господарство, медицина, транспорт, промисловість та багато інших. Система повинна бути готовою працювати в різних доменах та розв'язувати різні завдання.

f. Споживана енергія: Враховуючи те, що багато пристроїв IoT працюють на батарейках або акумуляторах, масштабована система повинна бути дуже енергоефективною, щоб тривалий час працювати без підзарядки.

g. Динамічність: Система повинна бути готовою швидко адаптуватися до змін, таких як додавання нових пристроїв, зміни обсягу даних і інші фактори.

Що стосується підключення і критичного режиму, IoT є більш гнучким, дозволяючи створювати структури ad hoc і мережі мобільного зв'язку, а також пред'являти менш суворі вимоги до синхронізації і надійності. З іншого боку, IIoT зазвичай використовує фіксовані і засновані на інфраструктурі мережеві рішення, які розроблені для відповідності потребам в комунікації і співіснуванні. У IIoT зв'язок здійснюється в формі міжмашинних з'єднань, які повинні задовольняти строгим вимогам з точки зору своєчасності та надійності.

Згенеровані дані в IoT сильно залежать від додатків, в той час як IIoT орієнтований на аналітику, наприклад, для профілактичного обслуговування і поліпшення логістики.

Концепція Індустріалізації 4.0 (де 4.0 представляє четверту промислову революцію) виникає, коли парадигма IoT об'єднується з ідеєю кібер-фізичних систем (CPS) [4].

Сформована в Німеччині, концепція Індустріалізації 4.0 отримала глобальну популярність, і в даний час вона універсально прийнята для вирішення проблеми використання інтернет-технологій для підвищення ефективності виробництва за допомогою інтелектуальних послуг на інтелектуальних фабриках. CPS розширюють фізичні об'єкти реального світу, повністю об'єднуючи їх і надаючи їм цифровий опис. Інформація, що зберігається в моделях і об'єктах даних, які

можуть бути оновлені в режимі реального часу, являє собою другу ідентичність самого об'єкта і являє собою свого роду «цифрового близнюка». Завдяки динамічній природі цих цифрових близнюків, інноваційні послуги, які були неможливі в минулому, можуть бути реалізовані протягом усього життєвого циклу продукту, від створення до утилізації виробленої продукції.

На рис. 1.1 наведено базові напрямки реалізації Індустріалізації 4.0

Рис. 1.1. Базові напрямки реалізації Індустріалізації 4.0

Індустріалізація 4.0 включає в себе реалізації наступних напрямків:

1) Індустріальний інтернет речей (датчики й сенсори на виробництві об'єднані в єдину мережу з ієрархічною структурою і підпорядковані єдиній системі управління виробництвом);

2) Великі дані (big data) і бізнес аналітика (аналітика, яка спирається на великі);

3) «Хмарні технології», необхідність в обробці великих баз даних вимагає постійного вдосконалення «хмарних сервісів»;

4) Інформаційна безпека (захищений доступ та надійний зв'язок до мереж управління);

5) Адитивне виробництво (наприклад застосування 3D-друку);

6) Горизонтальна і вертикальна інтеграція систем (створення середовища тісної взаємодії як на різних рівнях у межах одного підприємства так і між підприємствами);

7) Цифрове моделювання виробничих процесів.

Таблиця 1.1

Порівняння IIoT та IoT

	Користувальницький IoT	Індустріальний IoT
Передумови	Революція	Еволюція
Сервісна модель	Людино-орієнтований	Машинно-орієнтований
Поточний статус	Нові пристрої та стандарти	Існуючі пристрої та стандарти
Зв'язок	Структури ad hoc (вузли можуть бути мобільними)	Структуровані (вузли фіксовані; централізоване управління мережею)
Критичність (умови протікання процесу)	Не суворі (виключаючи медичні додатки)	Критичне значення (час, надійність, безпека, конфіденційність)
Обсяг даних	Від середнього до високого	Від високого до дуже високого

Таким чином, IIoT є підмножиною IoT. Рис. 1.2 показує перетин IoT, CPS, IIoT і Індустріалізації 4.0.

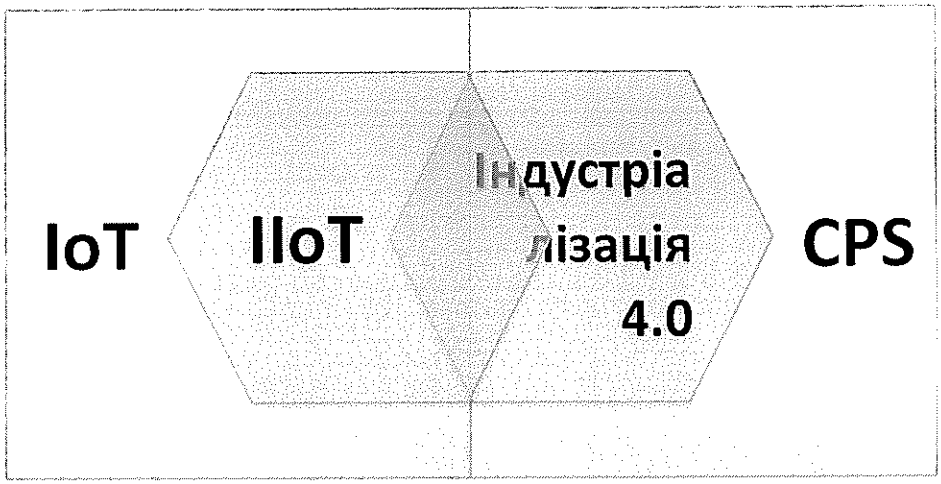

Рис. 1.2. Перетин IoT, CPS, IIoT та Індустріалізації 4.0

1.2 Аналіз особливостей побудови IIoT

Рівні архітектури IIoT визначаються шляхом аналізу різних варіантів використання IIoT, розроблених міжнародним інформаційним центром і визначення відповідних зацікавлених сторін систем IIoT [5].

Як показано на рис. 1.3, чотири точки зору складають основу для детального аналізу окремих систем IIoT.

Рис. 1.3. Точки зору IIoT

Точка зору бізнесу

Точка зору бізнесу при створенні системи Індустріального Інтернету речей (IIoT) визначає успіх та доцільність інвестицій у розробку та впровадження такої системи в промисловому середовищі.

Основна зацікавленість бізнесу при роботі над системою IIoT:

- Стратегічні цілі: Бізнес повинен визначити свої стратегічні цілі, які включають в себе покращення продуктивності, зниження витрат, збільшення якості продукції, підвищення безпеки, розширення ринкових можливостей та інші фактори. Система IIoT повинна бути спрямована на досягнення цих цілей.
- Виправданість витрат: Важливо оцінити вартість розробки та впровадження системи IIoT і порівняти її з очікуваними вигодами для бізнесу. Витрати повинні бути виправданими відповідно до стратегічних цілей.
- Ринковий конкурентний перевага: Інтеграція IIoT може надати підприємству конкурентну перевагу на ринку. Бізнес повинен оцінити, як система допоможе підвищити його конкурентоспроможність і здатність реагувати на зміни в галузі.
- Монетизація даних: Бізнес повинен визначити, як він може використовувати зібрані дані з системи IIoT для генерації нових джерел прибутку. Це може включати в себе аналіз даних для розробки нових продуктів або послуг, а також можливість продавати доступ до даних третім сторонам.
- Захист даних і приватності: Бізнес повинен враховувати питання безпеки даних та приватності при розробці та впровадженні системи IIoT, оскільки порушення безпеки може призвести до серйозних фінансових та репутаційних ризиків.
- Законодавчі вимоги: Бізнес повинен слідкувати за законодавчими та регуляторними вимогами, які стосуються збору, зберігання та обробки даних в контексті IIoT. Дотримання вимог щодо захисту даних є важливим аспектом.
- Інтеграція з існуючими системами: Багато підприємств вже мають використовувати існуючі системи автоматизації та управління. Система IIoT

повинна бути легко інтегрована з цими системами для забезпечення оптимального функціонування.

Точка зору бізнесу враховує інтереси зацікавлених сторін і їх бізнес-бачення, цінності та цілі при створенні системи IIoT в діловому і нормативному контексті. Крім того, в ньому визначається, яким чином система IIoT досягає поставлених цілей за допомогою її зіставлення з фундаментальними можливостями системи. На рис. 1.4 представлена ця точка зору, яка представляє особливий інтерес для керівників підприємств, менеджерів продуктів і системних інженерів.

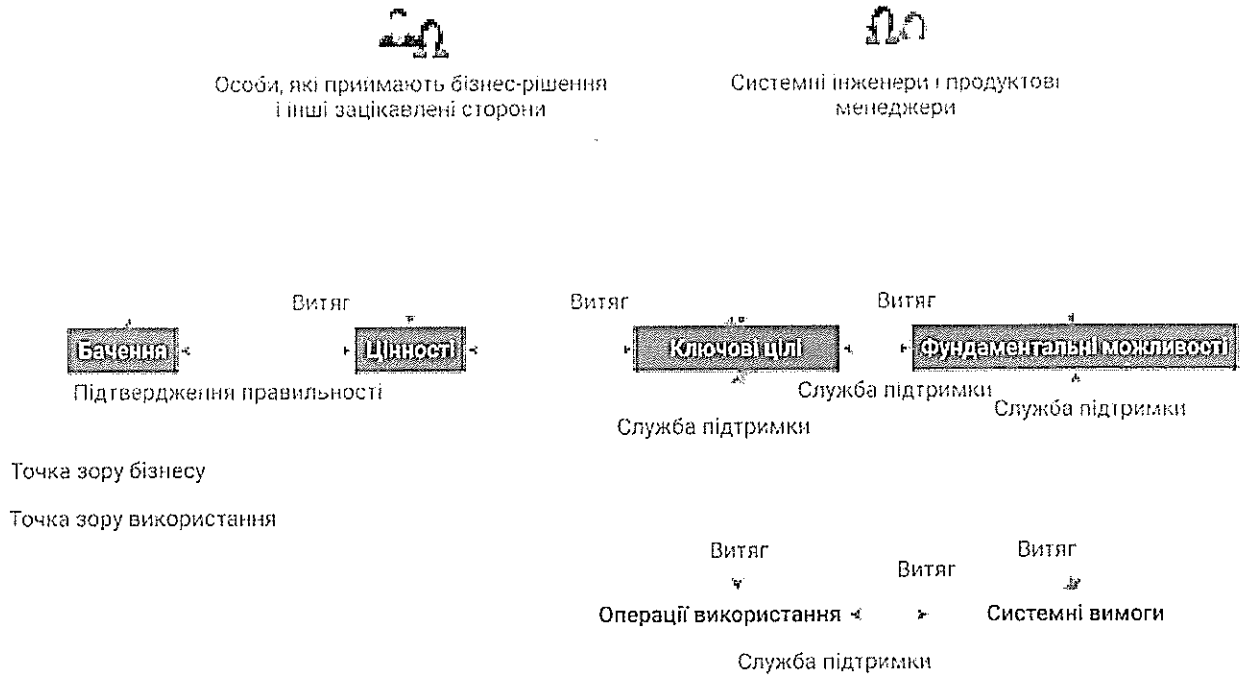

Рис. 1.4. Точка зору бізнесу

Точка зору використання

Точка зору використання системи Індустріального Інтернету речей (IIoT) фокусується на тому, як саме система впливає на конкретні бізнес-процеси та виробничі операції в організації. Це важливий аспект розгляду системи IIoT, оскільки він визначає користь і ефективність її впровадження в конкретному промисловому середовищі.

Використання системи ІоТ:

– Покращення продуктивності: Однією з основних цілей використання системи ІоТ є підвищення продуктивності виробничих процесів. Система може допомагати автоматизувати завдання, оптимізувати виробничі процеси та зменшити час простою обладнання.

– Покращення якості: ІоТ може допомагати в контролі якості продукції шляхом моніторингу робочих параметрів, виявлення потенційних відхилень і попередження виробничих дефектів.

– Ефективне управління обладнанням: Система ІоТ дозволяє віддалено моніторити та керувати обладнанням, що дозволяє уникнути витрат на фізичне присутність працівників на місці роботи та швидко реагувати на проблеми.

– Збільшення безпеки: ІоТ може служити інструментом для моніторингу та забезпечення безпеки на виробничих площадках. Системи виявлення пожеж, системи безпеки промисловості та системи моніторингу можуть бути підключені до мережі ІоТ для реагування на надзвичайні ситуації.

– Оптимізація ресурсів: Системи ІоТ дозволяють ефективніше використовувати ресурси, такі як енергія, матеріали і робоча сила, завдяки аналізу даних та розумному управлінню ресурсами.

– Зниження витрат: Використання системи ІоТ може призвести до зниження витрат на обслуговування та ремонт обладнання завдяки передбачуваному обслуговуванню та віддаленому моніторингу.

– Підвищення конкурентоспроможності: Інтеграція ІоТ дозволяє підприємствам бути більш гнучкими, швидко реагувати на ринкові зміни та конкурувати ефективніше.

– Покращення умов праці: Система ІоТ може покращити умови праці, забезпечуючи працівникам додатковий доступ до інформації та інструментів для безпечної та ефективної роботи.

Точка зору використання стосується того, як система ІоТ реалізує ключові можливості, визначені в рівні бізнесу. Як правило, вона представлена у вигляді послідовностей дій за участю людей, які забезпечують її призначену

функціональність для досягнення, в кінцевому рахунку, її фундаментальних системних можливостей. На рис. 1.5 представлена ця точка зору у якій, як правило, зацікавленими сторонами є системні інженери, менеджери продуктів та особи, які беруть участь у специфікації розглянутої системи IIoT.

Функціональна точка зору

Функціональна точка зору системи Індустріального Інтернету речей (IIoT) визначається функціональністю і можливостями, які система надає для вирішення завдань та задач у сфері промисловості. Функціональна точка зору системи IIoT враховує різноманітні функції та функціональні можливості, які система пропонує для автоматизації та оптимізації виробничих процесів.

Аспекти функціональної точки зору системи IIoT:

– Збір та моніторинг даних: Однією з основних функцій системи IIoT є збір даних з промислових пристроїв і датчиків. Ці дані можуть стосуватися стану обладнання, виробничих параметрів, рівнів запасів і багато інших параметрів, які важливі для виробничого процесу.

– Моніторинг та діагностика: Системи IIoT надають можливість моніторити стан обладнання в режимі реального часу і виявляти потенційні проблеми або відхилення. Це дозволяє проводити діагностику та уникати аварій.

– Аналітика та оптимізація: Системи IIoT надають можливість аналізувати накопичені дані і розробляти стратегії для оптимізації виробничих процесів. Це включає в себе планування обслуговування, підвищення продуктивності і зниження витрат.

– Автоматизація: Функціональна точка зору включає в себе можливість автоматизувати деякі виробничі процеси і завдання, що дозволяє зменшити втрати часу і ресурсів.

– Інтеграція з системами управління: Системи IIoT часто пов'язані з системами управління виробництвом (наприклад, системами SCADA або MES). Це дозволяє координувати та оптимізувати роботу обладнання та процесів.

– Захист і безпека: Функціональна точка зору системи IIoT включає в себе заходи забезпечення безпеки та захисту від зловмисних атак, оскільки це

особливо важливо для критичних виробничих систем.

Інтерфейси користувача: Функціональна точка зору може також враховувати інтерфейси користувача, які дозволяють операторам взаємодіяти з системою та отримувати інформацію про виробничі процеси. Функціональна точка зору фокусується на функціональних компонентах системи IIoT, їх структурі та взаємозв'язку, інтерфейсах та взаємодіях між ними, а також на взаємодії системи із зовнішніми елементами в навколишньому середовищі для підтримки використання та діяльності загальної системи. Ця точка зору представляє особливий інтерес для системних та компонентних архітекторів, розробників та інтеграторів.

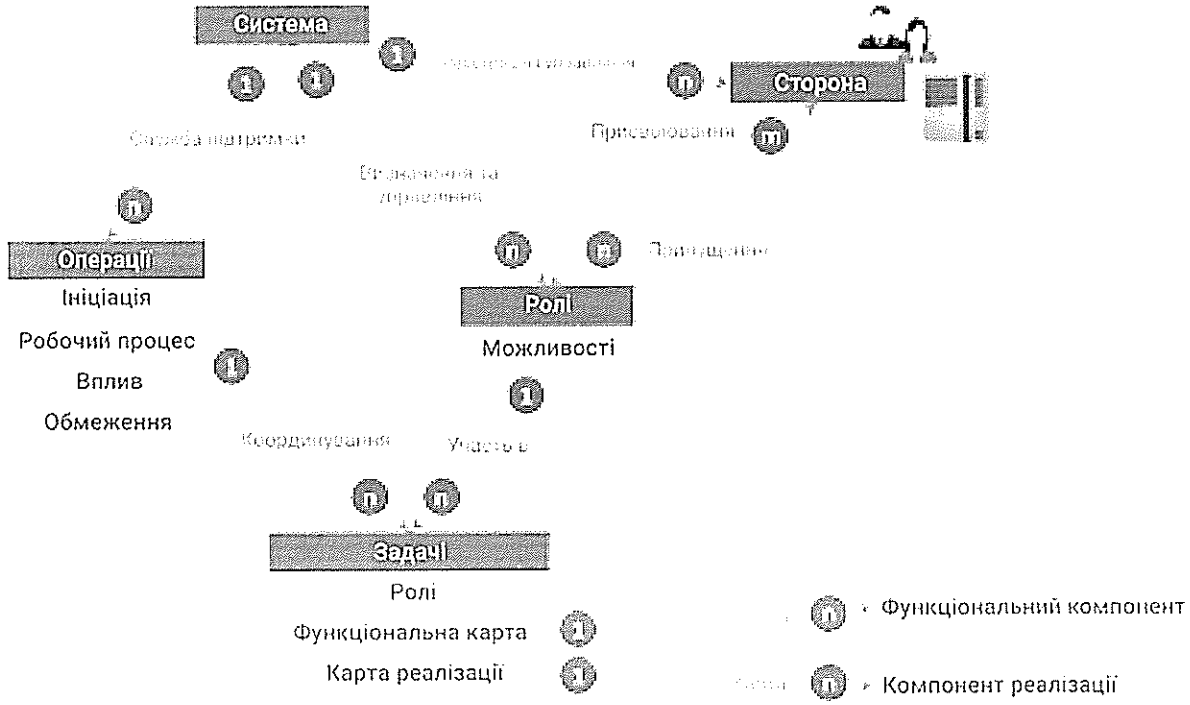

Рис. 1.5. Точка зору використання

Декомпозиція типової системи IIoT на функціональні домени виділяє важливі формуючі блоки, які мають широке застосування у багатьох промислових вертикалях. Це початкова точка для концептуалізації конкретної функціональної архітектури. Конкретні системні вимоги сильно впливатимуть на те, як

функціональні домени будуть декомпоновані, які додаткові функції можуть бути додані чи прибрані, а також які функції можна комбінувати та додатково розкласти.

Типова система IIoT розкладається на п'ять функціональних доменів (див. рис. 1.6) [6]:

- Керуючий домен;
- Домен операцій;
- Інформаційний домен;
- Домен додатків;
- Домен бізнесу.

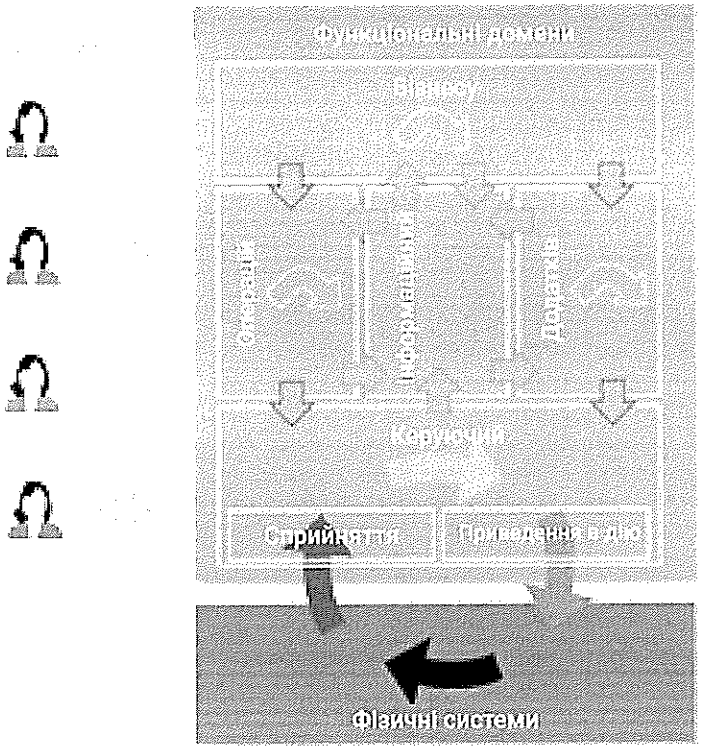

Рис. 1.6. Функціональні домени

Керуючий домен фокусується на функціях датчиків та механізмів (див. рис. 1.7). Взаємодія із зовнішніми фізичними об'єктами та навколишнім середовищем є головним аспектом цього домена, що також стосується екологічної безпеки, стійкості та захисту даних.

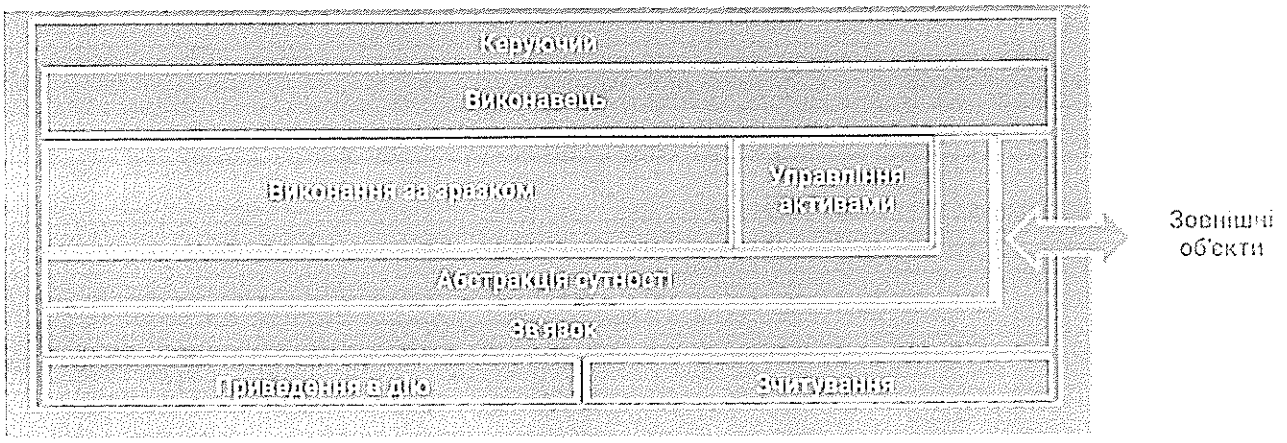

Рис. 1.7. Керуючий домен

Домен операцій. В архітектурі IIoT традиційні промислові засоби управління, які, як правило, зосереджені на одному місцевому фізичному заводі, переходять на більш високий рівень (див. рис. 1.8). Домен операцій включає функції щодо забезпечення, управління, моніторингу та оптимізації для багатьох установок, типів активів або клієнтів.

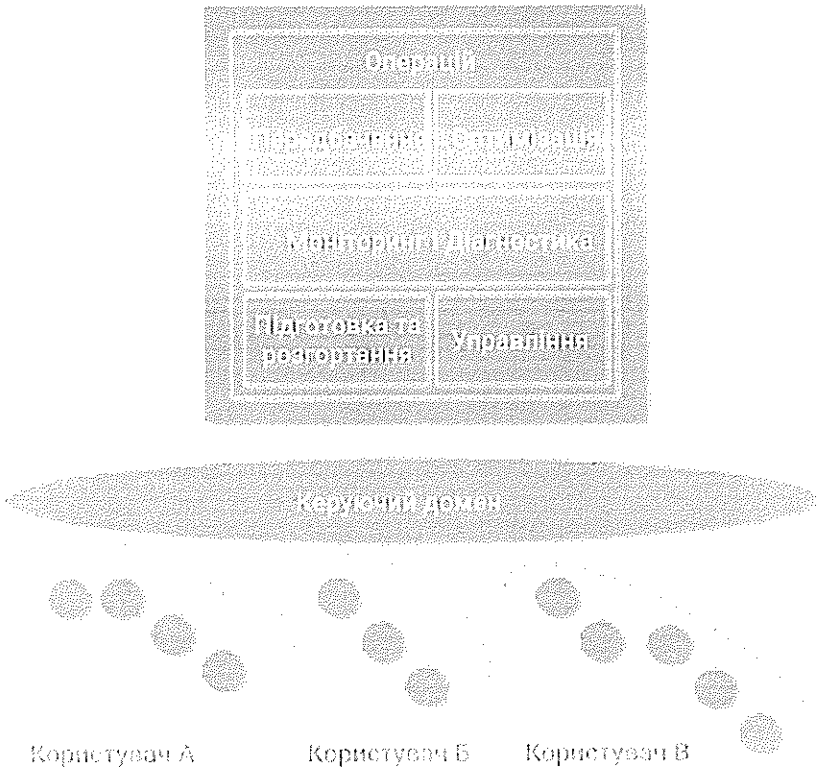

Рис. 1.8. Домен операцій

Інформаційний домен являє собою сукупність функцій збору даних з різних доменів, здебільшого з керуючого домену. Потім ці дані перетворюються, зберігаються та моделюються для отримання інформації про загальну систему; що, в свою чергу, допомагає нам отримувати інформацію, яка спирається на дані та динамічну оптимізацію. Наприклад, використовуючи витрати, попит та логістику, продуктивність автоматизованого виробництва може динамічно змінюватися.

Домен додатків включає функції для реалізації бізнес-функцій, таких як логіка додатків та правила, API, інформаційні панелі тощо.

Домен додатків Індустріального Інтернету речей (IIoT) охоплює широкий спектр застосувань та галузей, де IIoT може бути використаний для вдосконалення виробничих процесів, оптимізації роботи та забезпечення конкурентних переваг.

Перелік основних доменів та галузей застосування IIoT:

• Промислова автоматизація: IIoT використовується для вдосконалення систем автоматизації в промисловості, включаючи контроль за обладнанням, системами виробництва та процесами.

• Моніторинг та діагностика обладнання: IIoT дозволяє в реальному часі моніторити стан промислового обладнання, виявляти потенційні поломки та вчасно проводити діагностику.

• Сільське господарство: IIoT допомагає сільському господарству оптимізувати виробничі процеси, включаючи автоматизацію поливу, моніторинг врожаю та управління станом ґрунту.

• Енергетика: В енергетичному секторі IIoT застосовується для моніторингу та керування електростанціями, оптимізації споживання електроенергії та виробництва енергії з відновлювальних джерел.

• Транспорт та логістика: IIoT дозволяє відстежувати рух транспортних засобів, моніторити стан вантажів та управляти логістичними операціями.

• Медицина та охорона здоров'я: IIoT використовується для створення засобів телемедицини, віддаленого моніторингу пацієнтів та оптимізації управління медичним обладнанням.

• Будівництво та інфраструктура: IIoT допомагає контролювати і управляти

будівництвом та інфраструктурними об'єктами, включаючи системи "розумних" будівель.

• Виробництво та постачання: IIoT застосовується в галузі виробництва для оптимізації ланцюга постачання та підвищення продуктивності.

• Екологія та збереження ресурсів: IIoT використовується для моніторингу та оптимізації використання ресурсів та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Домен бізнесу. Функції інтегрують системи IIoT з традиційними або новими бізнес-додатками, такими як ERP, CRM, управління життєвим циклом продукту (PLM), система управління виробництвом (MES), управління людськими ресурсами (HRM), управління активами, управління життєвим циклом обслуговування, виставлення рахунків та системи оплати, планування роботи та розклад систем тощо (див. рис. 1.9).

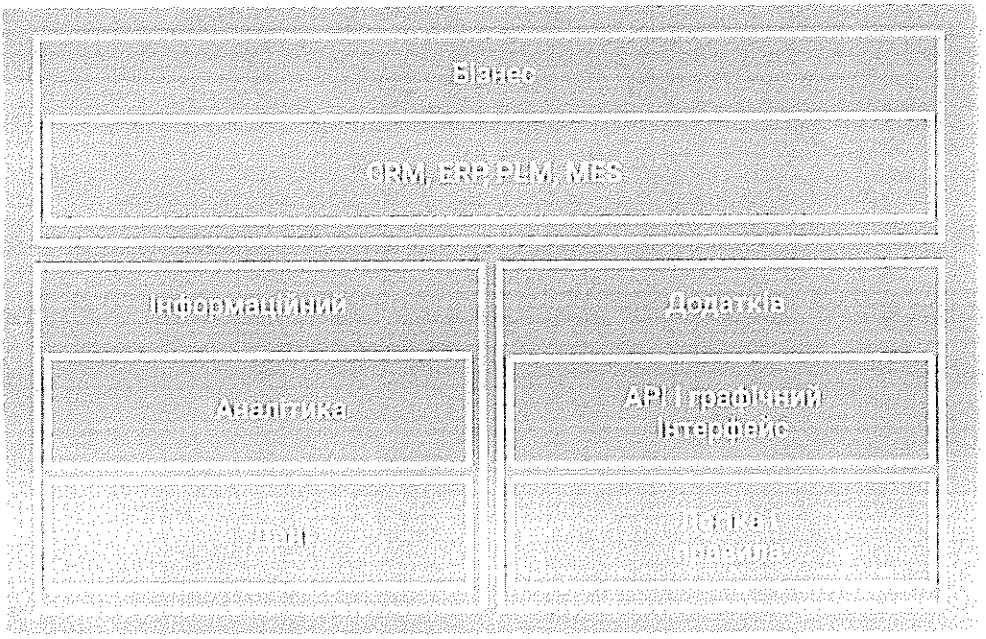

Рис. 1.9. Домен бізнесу

Точка зору реалізації

Точка зору реалізації стосується технологій, необхідних для впровадження функціональних компонентів (функціонального рівня), їхні схеми зв'язку та терміни експлуатації. Ці елементи координуються точкою зору використання та підтримують можливості системи бізнес рівня. Це представлення особливо цікаве для системних та компонентних архітекторів, розробників, інтеграторів та

системних операторів.

Архітектурні патерни домену реалізації

Архітектурний патерн - це спрощене і абстрактне представлення реалізації системи IIoT, яке періодично зустрічається в багатьох системах IIoT.

Послідовні реалізації системи IIoT слідують певним усталеним архітектурним схемами, таким як:

- Трирівнева архітектура;
- Взаємодія і управління за допомогою шлюзу;
- Багаторівнева шина даних.

Висновки

Розглянуто та проведено порівняння IIoT та IoT. Проведений аналіз особливостей побудови IIoT, детально розглянуті точки зору, які складають основу для аналізу систем IIoT, що дозволило виявити існуючі проблеми IIoT.

2 МЕТОДИ ЗБОРУ І ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІІОТ

2.1 Аналіз проблем ІІоТ

Провідні виробничі компанії в різних географічних регіонах, включаючи США, Європу і Азіатсько-Тихоокеанський регіон, постійно розширюють свої виробничі операції і впроваджують інтелектуальні технології виробництва.

Реалізація системи Індустріального Інтернету речей (ІІоТ) може зіткнутися з різними технічними, організаційними та стратегічними проблемами, таких як: безпека, складність інтеграції, стандартизація, масштабність, приватність даних, витрати на інфраструктуру, підготовку персоналу, використання даних.

Забезпечення безпеки: ІІоТ вимагає збору, передачі та обробки великої кількості даних, і це може призвести до підвищення ризику щодо кібербезпеки. Важливо забезпечити захист від зловмисних атак та недозволених доступів до системи.

Складність інтеграції: В багатьох промислових середовищах існують старі обладнання та системи автоматизації. Інтеграція системи ІІоТ з існуючими технологіями може бути складною та вимагати спеціалізованого програмного забезпечення та розробки інтерфейсів.

Стандартизація: Відсутність єдиних стандартів у сфері ІІоТ може ускладнити обмін даними між різними пристроями і системами. Стандартизація є важливою для спрощення інтеграції та взаємодії між різними виробниками.

Масштабність: Збільшення кількості підключених пристроїв може призвести до значного збільшення обсягу даних та потреби в обробці цих даних. Система повинна бути масштабованою для роботи з великою кількістю пристроїв.

Приватність даних: Збір особистих даних від співробітників чи клієнтів може створити проблеми щодо приватності. Важливо забезпечити відповідність законодавству щодо обробки особистих даних.

Витрати на інфраструктуру: Впровадження ІІоТ може вимагати інвестицій у нову інфраструктуру, включаючи датчики, мережі зв'язку та обчислювальну

потужність.

Підготовка персоналу: Використання IIoT може вимагати навчання персоналу, як використовувати нові технології та інструменти.

Аналіз та використання даних: Збір даних мало корисний, якщо не здійснюється їх аналіз та використання для прийняття рішень. Потрібна компетентність у сфері аналітики даних.

Впровадження IIoT дозволяє користувачам використовувати дані і аналітику для прогнозованого аналізу, скорочення часу простою обладнання, централізоване зберігання і віддалений моніторинг активів. Проте IIoT має власні проблеми, які виробники і підприємства повинні вирішити, щоб користуватися перевагами зв'язаного виробництва [7].

На рис. 2.1 перераховані основні проблеми IIoT.

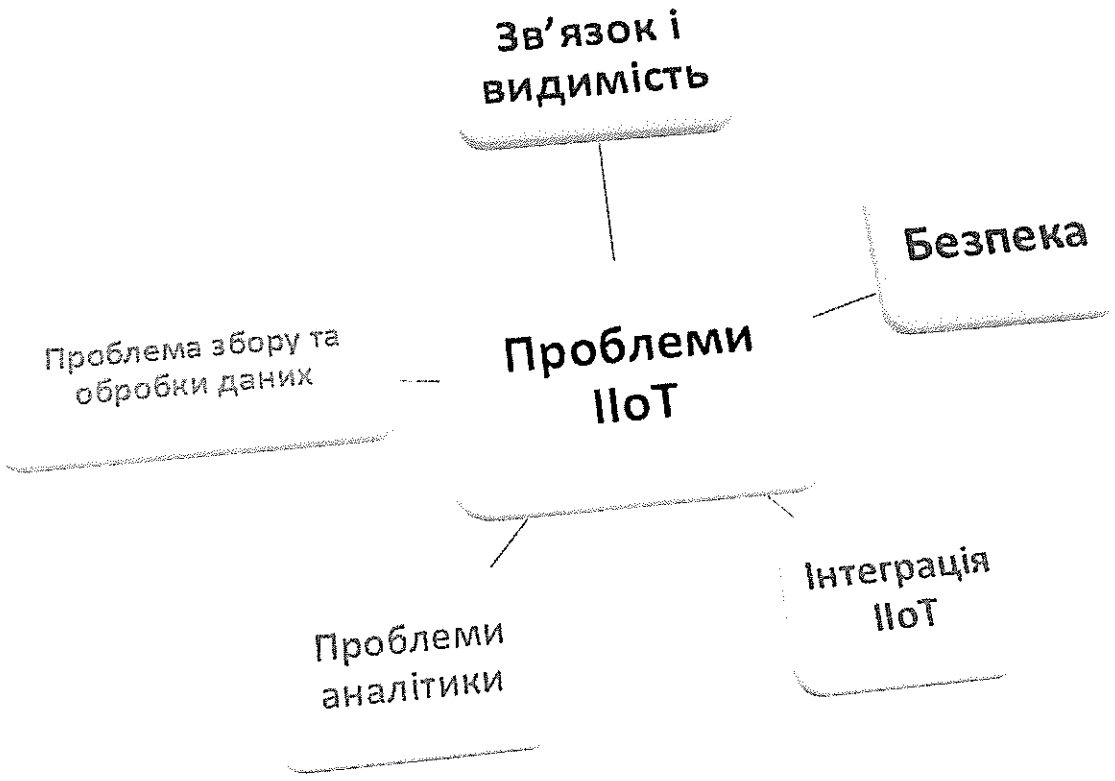

Рис. 2.1. Проблеми IIoT

Зв'язок і видимість

Критичні проблеми реалізації IIoT полягають у відсутності можливості підключення. Управління машинами IIoT є критично важливим питанням, і вкрай важливо стежити за машинами в режимі реального часу, а також стежити за тим, щоб ці машини працювали на оптимальному рівні для підвищення продуктивності. Підвищена видимість і краще розуміння стану машини також мають вирішальне значення для виявлення аномалій і усунення проблем до їх виникнення.

Датчики IIoT підключені до різних компонентів, і часто виникають проблеми з синхронізацією через перебої в мережі, відключення живлення і ручних або технічних помилок. Це призводить до відсторонення підключених пристроїв від мережі, що впливає на весь виробничий процес і може спричинити значні збитки.

Безпека

Проблеми безпеки для технологій IIoT є однією з найбільших проблем, оскільки це зачіпає як окремих осіб, так і організації, вразливі до фінансових і операційних збитків. Як промислові компанії, що використовують різні рішення IIoT, вони відкриті для проблем безпеки, відсутності видимості устаткування, уразливості злому, ризиків, пов'язаних з поєднанням IT і OT, і внутрішніх загроз.

Якщо в умовах вибору враховується можливість забезпечення безпеки, то основною проблемою є відсутність комплексних рішень кібербезпеки. Впровадження технології IIoT буде протистояти спробам злому до тих пір, поки у нього не з'явиться надійна функція безпеки. Саме через це компанії, що займаються операційними технологіями, так обережні з технологією IIoT.

Інтеграція IIoT

Ще одне складне завдання, яке виникає перед впровадженням IIoT, - це інтеграція інформаційних технологій (IT) і операційних технологій (OT). Дуже

важливо забезпечити надійну інтеграцію цих двох компонентів без втрати даних та не допустити появи вразливості. Це робить впровадження технології IIoT фінансово недоцільним з точки зору логістики для багатьох діючих підприємств.

В основному пристрої IIoT зазвичай розробляються як незалежні рішення, і в кращих випадках вони впроваджуються у виробничий процес, щоб стати частиною системи. Однак інтеграція між інформаційними технологіями (IT) і експлуатаційними технологіями (OT) не забезпечує ефективного зв'язку та синхронізації. Отже, необхідно або замінити все своє обладнання, або покладатися на дефектний зв'язок.

Проблеми аналітики

Навіть якщо рішення IIoT впроваджується на підприємстві, його фактична вартість повернення інвестицій реалізується за допомогою практичних даних, отриманих на основі зібраних даних IIoT. Це можливо реалізувати тільки за допомогою високопродуктивної аналітичної платформи, яка може обробляти великі обсяги даних.

При реалізації архітектури IIoT важливо, щоб аналіз даних також включав обробку, очищення та представлення даних. Це забезпечує достатній простір для можливого розширення, що дозволяє легко додавати аналітику в реальному часі або аналітичні передбачення в IIoT рішення [8].

Проблема збору і обробки даних

Пристрої, датчики та сенсори генерують і збирають величезну кількість даних, загальний обсяг зібраних даних може бути настільки великим, що може виявитися неможливим передати їх через мережу для подальшого аналізу. Наприклад один датчик зовнішньої температури на складі для виконання своєї ролі передає дані, включаючи температуру, вологість, рівень заряду батареї, версії програмного забезпечення, версії обладнання та зміни руху або положення.

Датчики можуть передавати цю інформацію кожні 30 секунд, і на складі може бути кілька сотень таких пристроїв. Це може бути тільки один з десятків

типів датчиків, які мають різні типи даних, що в сукупності являє собою масивні неоднорідні набори інформації з багатьох джерел. Це призводить до великих витрат на збір даних та інтеграцію обладнання з системою обробки даних. Також великою проблемою є відсутність обчислювальної потужності і ресурсів зберігання для виконання складних завдань аналізу і машинного навчання.

Крім того, для великих об'ємів даних важко обробляти дані, так як для їх відповіді потрібно більше часу. Таким чином, передача конфіденційних даних через Інтернет для виконання важливого аналізу часто стає проблемою [9].

2.2 Аналіз існуючих рішень

Метод збору та обробки інформації за допомогою шлюзу

На рис. 2.2 представлений метод, який містить три модулі: модуль інтелектуального об'єкта, модуль шлюзу і модуль центру керування (сервера). Кожен модуль є багаторівневим (включаючи сенсорний, мережевий і прикладний рівні) і виконує певні функції для підтримки моніторингу взаємозалежного середовища [10].

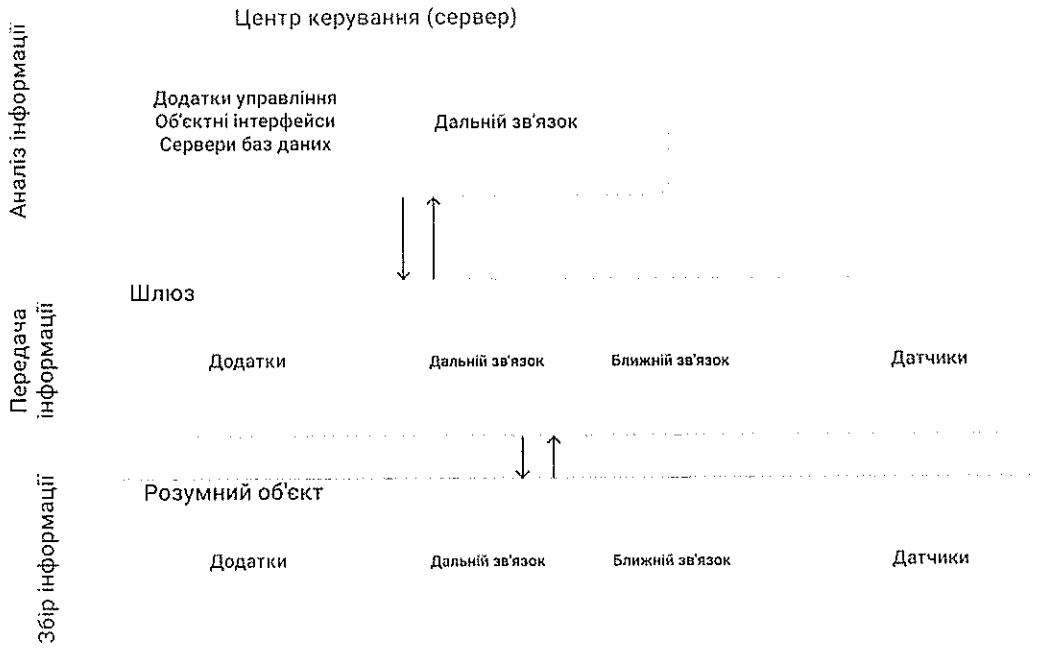

Рис. 2.2. Метод збору та обробки інформації за допомогою шлюза

Розумний об'єкт

Кожен смарт-об'єкт є фізичним пристроєм і безліч цих смарт-об'єктів розгортається на різних об'єктах (обладнанні). Смарт-об'єкти дозволяють сприймати, збирати дані і реагувати на конкретні умови. Таким чином дані, зібрані цими інтелектуальними об'єктами, повинні бути доставлені на сервер для повної обробки і аналізу даних.

Модуль смарт-об'єкта складається з трьох рівнів: рівень сприйняття, мережевий рівень і прикладний рівень. Рівень сприйняття включає збір даних і взаємодію між смарт-об'єктами і шлюзами. Кожен смарт-об'єкт оснащений датчиками різних типів, такими як акустичні датчики, датчики температури, вологості, руху тощо.

Мережевий рівень відповідає за зв'язок між смарт-об'єктами, шлюзами і центром управління. Кожен інтелектуальний об'єкт може також включати радіопередавач на мережевому рівні для зв'язку на короткій відстані з іншими інтелектуальними об'єктами і шлюзами.

Шлюз

Модуль шлюзу є мостом між смарт-об'єктами і центром управління. З іншого боку, в разі, коли інтелектуальні об'єкти не мають прямого зв'язку, доступного для прямого зв'язку з центром управління за допомогою технологій телекомунікації; шлюзи будуть з'єднувати ці смарт-об'єкти з центром управління. Також модуль шлюзу буде виконувати обов'язки прикладного рівня при відсутності прикладного рівня в модулі смарт-об'єкта. Безліч інтелектуальних об'єктів підключається до модуля шлюзу за допомогою зв'язку на короткій відстані.

Рівень сприйняття в модулі шлюзу є необов'язковим, але кожен шлюз може також бути оснащений датчиками різних типів. Кожен шлюз може також включати радіопередавач на мережевому рівні для зв'язку на короткій відстані з іншими шлюзами і інтелектуальними об'єктами. Зв'язок між смарт-об'єктами і

шлюзами може бути досягнутий за допомогою RPL (протокол маршрутизації для мереж з втратами) [11].

Програми, що працюють на смарт-об'єктах і модулях шлюзу, будуть виконувати дії в реальному часі. Наприклад оповіщення про пожежу, відключення різного устаткування, евакуація персоналу і локалізація несправностей.

Центр керування

Модуль центру управління (сервера) відповідає за управління додатками і аналіз даних, зібраних від модулів смарт-об'єктів, генерування інформації та прийняття важливих рішень щодо аномальних подій, надаючи панель управління для підтримки процесу прийняття рішень.

Центр управління складається тільки з двох рівнів – мережевого і прикладного. Мережевий рівень відповідає за зв'язок між шлюзами, а в деяких випадках - безпосередньо зі смарт-об'єктами за допомогою технологій зв'язку на великі відстані.

Рівень додатків в основному відповідає за процеси управління і включає в себе інтерфейси, додатки IIoT, бази даних і API-інтерфейси служб, інструменти візуалізації тощо.

Коли зібрані дані проаналізовано, функції управління приводяться в дію без втручання людини. Центр управління виконує аналіз даних для двох основних цілей: для прогнозного обслуговування обладнання, аналізуючи дані про стан обладнання, що передаються інтелектуальними об'єктами в центр управління.

Таким чином, центр управління виконує профілактичне обслуговування для максимізації часу безвідмовної роботи і мінімізації збоїв, що дозволяє краще контролювати і обслуговувати різні активи зі зменшенням ризиків для здоров'я і безпеки. По-друге, центр управління аналізує дані про продуктивність виробництва.

Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора

Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора (smart hub або smart gateway) в Індустріальному Інтернеті речей (IIoT) відіграє важливу роль у забезпеченні збору, передачі, агрегації та обробці даних великої кількості пристроїв та датчиків. Опис такого методу:

Збір даних: Розумний концентратор встановлюється в промисловому середовищі та підключається до різних пристроїв, датчиків та обладнання. Він здійснює збір даних, що надходять від цих пристроїв. Ці дані можуть бути параметрами стану обладнання, вимірюваннями, включаючи температуру, вологість, тиск, вібрацію, рівень запасів і т. д.

Локальна обробка: Розумний концентратор проводить локальну обробку даних, що дозволяє відфільтровувати несуттєві дані, обчислювати показники та відфільтровувати аномалії. Це допомагає зменшити обсяг передаваних даних та зекономити пропускну здатність мережі.

Передача даних: Розумний концентратор відправляє оброблені дані на центральний сервер або хмарний обліковий запис. Для передачі даних може використовуватися бездротові зв'язки, такі як Wi-Fi, Bluetooth, Zigbee, LoRa, або ж провідні зв'язки, такі як Ethernet або RS-485, в залежності від конкретних вимог.

Забезпечення безпеки: Важливо забезпечити захист даних під час їх передачі та зберігання. Розумний концентратор може використовувати шифрування та механізми автентифікації для забезпечення конфіденційності та цілісності даних.

Управління та моніторинг: Розумний концентратор також може включати функції управління та моніторингу пристроїв. Він може відправляти команди пристроям і отримувати статуси їхнього робочого стану.

Інтеграція з системами аналітики: Дані, зібрані та оброблені розумним концентратором, можуть бути інтегровані з системами аналітики даних, що дозволяє використовувати їх для глибшого аналізу, прогнозування та прийняття рішень.

Скальованість (Scalability Gene) та гнучкість: Розумний концентратор

повинен бути розроблений з урахуванням можливості масштабування та гнучкості, щоб відповідати зростаючим потребам промислового середовища.

На рис. 2.3 наведений метод збору та обробки інформації, який дозволяє використовувати інформаційну та операційну інфраструктуру для покращення управління, моніторингу та контролю існуючих і нових пристроїв. Він складається з трьох основних складових: рівень пристроїв, інтелектуальний концентратор, мікросервісна хмарна платформа. Представлений метод також може бути впроваджений на існуючих інтелектуальних підприємствах для оптимізації управління інтелектуальним обладнанням і для підвищення ефективності виробництва [12].

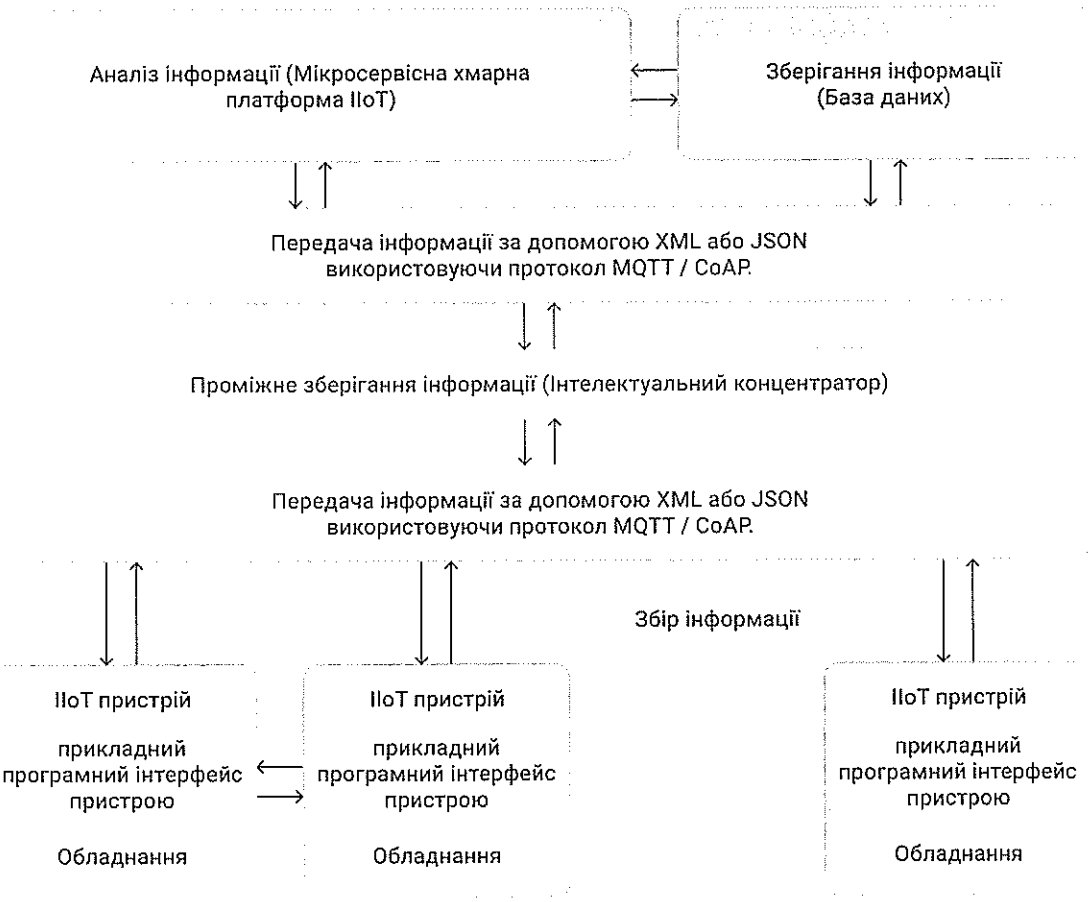

Рис. 2.3. Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора

Завдяки розумному концентратору, системи IIoT можуть ефективно збирати та обробляти дані з численних пристроїв, що сприяє підвищенню продуктивності,

безпеці та ефективності виробничих процесів.

Датчики

На цьому рівні пристрої оснащені різними датчиками, такими як температура, тиск, енергія, вібрація, швидкість обертання, сила, крутний момент, для моніторингу реального стану обладнання в цифровому вигляді. Всі фізичні пристрої в цеху інтегровані один з одним, і кожен пристрій має унікальну ідентифікацію, так що будь-який користувач даних може отримати до них доступ, якщо має відповідні права доступу.

Інформація згенерована сенсорами, механізмами, пристроями, передається на інтелектуальний концентратор використовуючи протокол Інтернету речей CoAP або MQTT. Однак, оскільки різні пристрої можуть мати свої власні методи зв'язку, такі як Wi-Fi, Bluetooth / BLE, ZigBee і Z- Wave; неефективно безпосередньо підключати різні пристрої IoT до хмарної платформи, оскільки це може призвести до технічних труднощів, таким як затримка в мережі, великий обсяг трафіку, накладні витрати на зв'язок.

Зокрема, підключення датчиків до інфраструктури хмарних обчислень вимагає значних ресурсів, оскільки звернення до платформи буде здійснюватися кожен робочий цикл датчика. Найбільш прийнятним рішенням є збір даних з пристроїв IIoT з використанням їх методів зв'язку, а потім передача даних по дротовому зв'язку [13].

Інтелектуальний концентратор

Інтелектуальний концентратор розроблений для управління пристроями IIoT в розподілених місцях, включаючи інтелектуальні фабрики, склади і офіси. У практичних ситуаціях дротовий зв'язок є одним з надійних способів передачі даних на серверну платформу.

Інтелектуальний концентратор може діяти як шлюз для існуючих пристроїв IIoT. Функціональність концентратора складається з трьох функцій.

По-перше, він пропонує простий і зручний спосіб попередньої обробки

даних, обміну даними та зв'язку між існуючими пристроями IIoT та серверною платформою, що означає, що при використанні інтелектуального концентратора можна оновлювати або вдосконалювати обмін даними та канали зв'язку.

По-друге, він забезпечує стійке рішення для вирішення завдань майбутнього розширення пристроїв IIoT.

По-третє, інтелектуальний концентратор призначений для створення безпечного зв'язку між пристроями IIoT та хмарною платформою IIoT на базі мікросервісів.

Хмарна платформа IIoT

Мікросервісна хмарна платформа IIoT виступає найголовнішим елементом методу. Вона складається з безлічі невеликих і незалежних сервісів. Кожен мікросервіс має свою власну бізнес-логіку і базу даних, і кожен сервіс може працювати самостійно. Мікросервіс може динамічно і гнучко розподіляти і використовувати ресурси для різних робочих завдань.

Архітектура мікросервісів має багато переваг перед традиційною монолітною архітектурою. З одного боку, використання різних пристроїв IIoT зростає експоненціально; важко передбачити кількість та різноманітність пристроїв IoT. Якщо використовується традиційна монолітна архітектурна платформа, всю платформу потрібно призупинити для обслуговування або модернізації, що негативно вплине на збір та обробку інформації.

З іншого боку, архітектура мікросервісів дозволяє користувачам додавати, видаляти, оновлювати або покращувати певний сервіс, не впливаючи на ефективність роботи всієї платформи, що вигідно для процесів обслуговування. За рахунок мікросервісів хмарна платформа IIoT може запропонувати єдину платформу з графічними інтерфейсами користувача (GUI) для промисловців, що дозволяє ефективно та зручно віддалено управляти, контролювати та керувати пристроями IIoT.

Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин

Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин є важливою складовою системи Індустріального Інтернету речей (IIoT) в промисловому середовищі. Промислові шини (або інші комунікаційні протоколи, такі як MODBUS, CAN, Profibus тощо) використовуються для забезпечення зв'язку між різними пристроями, обладнанням та датчиками у виробничому процесі.

Опис методу збору та обробки інформації на основі промислових шин:

Підключення пристроїв: Різні пристрої, включаючи контролери, датчики, актуатори та інші обладнання, підключаються до промислових шин. Ці пристрої можуть бути розташовані на різних ділянках виробництва.

Комунікація за допомогою шин: Промислові шини забезпечують зв'язок між пристроями. Вони дозволяють обмінюватися даними та сигналами між пристроями в реальному часі. Широко використовуються стандарти зв'язку, такі як OPC UA, MQTT, EtherNet/IP та багато інших.

Збір даних: Промислові шини дозволяють збирати різноманітні дані з пристроїв, такі як статуси, вимірювання параметрів, логи помилок та багато інших. Ці дані передаються через шини для подальшої обробки.

Обробка на рівні шини: Деякі промислові шини можуть мати вбудовану можливість обробки даних на рівні шини. Наприклад, вони можуть виконувати фільтрацію, агрегацію або підрахунок показників стану пристроїв безпосередньо перед передачею даних.

Передача даних на центральний рівень: Зібрані та оброблені дані передаються на центральний рівень системи IIoT для подальшої обробки, аналізу та зберігання. Це може бути хмарний сервер або локальний обліковий запис.

Моніторинг та управління: Збором та обробкою даних на основі промислових шин також може керувати система моніторингу та управління. Вона може відправляти команди на виконання дій пристроями на основі зібраних даних.

Забезпечення безпеки та надійності: Важливо забезпечити безпеку та надійність комунікаційних промислових шин, оскільки вони використовуються в

критичних промислових процесах. Для цього застосовуються різні методи шифрування, автентифікації та контролю доступу. Також важливо підтримувати резервне копіювання та відновлення даних для забезпечення надійності системи.

На рис. 2.4 представлений метод, який складається з чотирьох рівнів: рівень пристроїв, датчиків та механізмів, рівень постачальника даних, рівень міжплатформеного програмного забезпечення та рівня додатка [14].

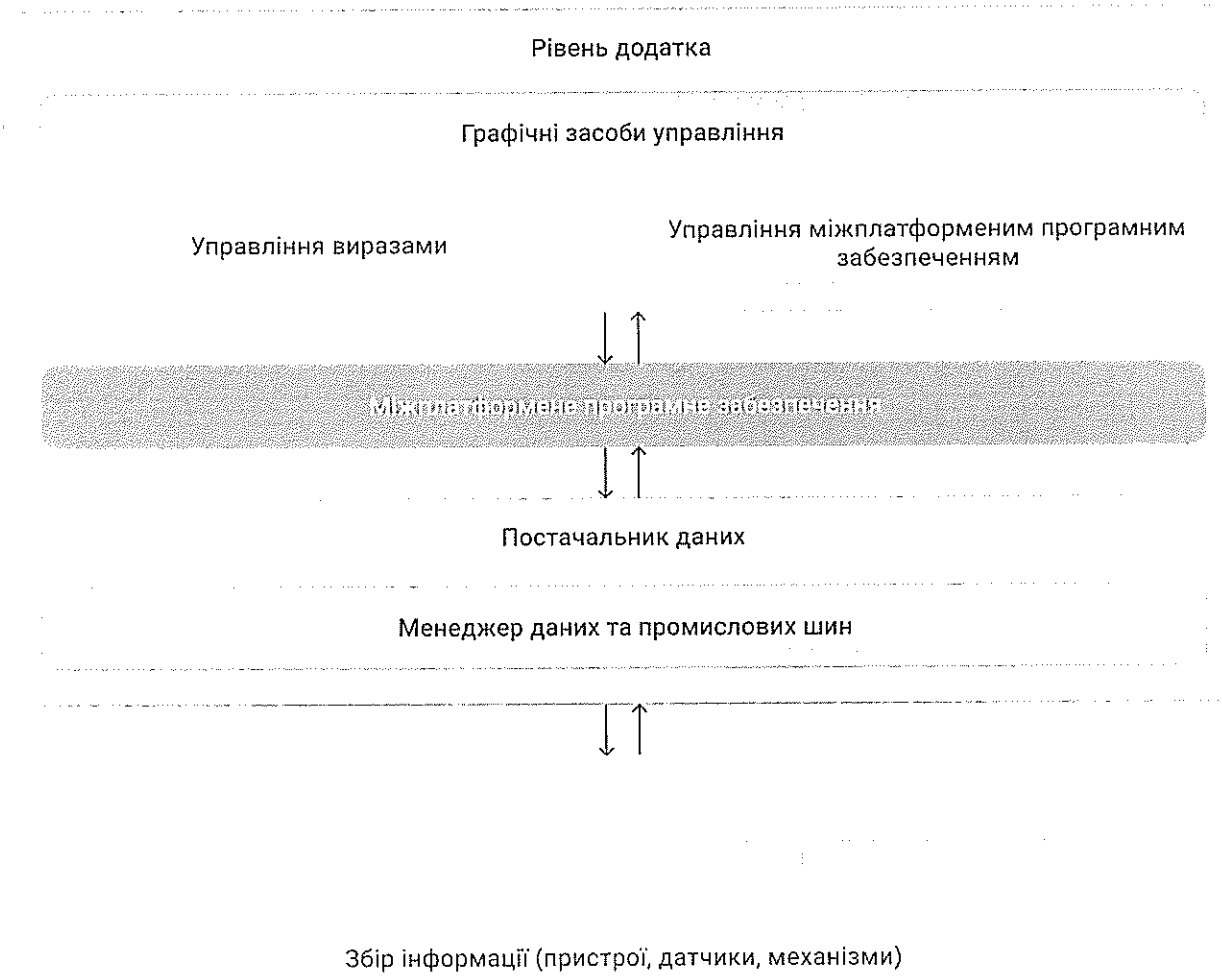

Рис. 2.4 Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин

Методи збору та обробки інформації на основі промислових шин відіграють ключову роль у сучасних промислових процесах, допомагаючи збирати, аналізувати та використовувати дані для підвищення продуктивності та ефективності виробництва. Безпека та надійність є невід'ємною частиною цих

методів, і їх правильна реалізація допомагає забезпечити успішну роботу промислових систем.

Рівень пристроїв

Рівень пристроїв складається з датчиків, механізмів, пристроїв для моніторингу та управління, які необхідно інтегрувати в архітектуру IIoT. Ці пристрої з'єднані між собою за допомогою дротових або бездротових промислових шин, які можуть працювати незалежно або зв'язуватися з іншими пристроями, підключеними до тієї ж промислової шини.

Важливим питанням при інтеграції методу збору та обробки інформації є вибір промислових шин, які мають свої особливості в умовах надійності та передбачуваності.

Крім того, для управління однією або кількома промисловими шинами можуть бути розроблені різні розумні пристрої. Для того, щоб відповідати вимогам промислового середовища (надійності та передбачуваності), ці пристрої можуть бути розроблені на основі мікроконтролера та передавати дані на верхній рівень, використовуючи протокол зв'язку, наприклад MODBUS або ZigBee.

Одна або кілька промислових шин можуть бути підключені до комп'ютерів, які можуть бути географічно розподілені та обмінюватися даними через Інтернет.

Рівень постачальника даних

Цей рівень призначений для отримання даних з промислових шин та передачі їх на рівень міжплатформенного програмного забезпечення, який містить програмний комунікаційний модуль для кожної промислової шини.

Метою цього модуля є реалізація циклу збору інформації. Інтерфейс прийому і передачі даних використовується постачальником даних, окремим програмним модулем, для отримання даних з промислових мереж та для їхнього зберігання в кеш-пам'яті буферу. Ця пам'ять використовується для швидшого реагування на запити з рівня проміжного програмного забезпечення.

Розробка єдиного підходу для управління промисловими шинами може

призвести до значного підвищення продуктивності. На верхньому рівні визначається інтерфейс API-DP, який використовується рівнем міжплатформенного програмного забезпечення для доступу до даних із промислових шин. Цей рівень пов'язаний зі списком промислових шин, з якими він може зв'язуватися, він також може зв'язуватися з однією або декількома промисловими шинами одного типу, причому кожна може мати свої параметрами зв'язку та різні порти зв'язку. Виходячи з цього списку створюються екземпляри програмних модулів-оболонок, кожна з яких має список пристроїв.

Ці файли опису використовуються модулями-оболонками для застосування буферної (кеш-пам'яті) пам'яті. На основі цієї інформації створюється структурований деревоподібний адресний простір, причому перший рівень містить перелік промислових шин (кожна з унікальним описом), а другий рівень містить список пристроїв для кожної промислової шини.

Рівень міжплатформенного програмного забезпечення

Цей рівень забезпечує інтерфейс, який надає доступ до даних із промислових шин. Служба розповсюдження даних DDS дозволяє розробляти одноранговi мережеві архітектури. Ще однією важливою особливістю цієї служби є можливість налаштування параметрів QoS, які дозволяють досягти необхідних показників у промислових процесах.

Рівень міжплатформенного програмного забезпечення представлений додатком, який отримує дані від постачальника даних та публікує їх через DDS. Елементи даних вибираються з адресного простору, наданого нижчим рівнем, і публікуються в домені як теми. Додаток може підписатися одну або більше тем для передачі даних на пристрої, які підключені до промислових шин.

Рівень додатка

На цьому рівні знаходиться додаток, який надає як графічну візуалізацію інформації, отриманої з промислових шин, так і передачу даних, яка буде надходити до пристроїв, підключених до промислових шин.

Цей додаток може створювати екземпляри трьох типів елементів управління: графічний, міжплатформенного програмного забезпечення і вирази. Кожен елемент управління має набір елементів даних, які можуть бути пов'язані між собою за допомогою математичного вираження.

Додаток цього рівня містить середовище публікація-підписка, яке використовується елементами управління як для публікації своїх елементів даних, так і для підключення їх до даних інших елементів управління, що публікуються в тому ж середовищі.

Порівняльна характеристика методів збору та обробки інформації

У таблиці 2.1 представлено порівняння основних технічних характеристик розглянутих методів збору та обробки інформації.

Таблиця 2.1

Зіставлення основних технічних характеристик

Метод	Протоколи та технології	Апаратні засоби	Інфраструктура
Метод збору та обробки інформації за допомогою шлюзу	Wi-Fi, Bluetooth, ZigBee	Розумні об’єкти, шлюз	Хмарні сервери
Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора	MQTT/ CoAP, Wi-Fi, BLE, ZigBee та Z- Wave	Інтелектуальний концентратор	Мікросервісна хмарна платформа
Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин	CANOpen, ControlNet, Modbus	Шлюз	Хмарний сервер

Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора має перевагу в порівнянні з іншими методами, оскільки він допомагає в модернізації і досягненні високого рівня виробництва в обробній промисловості. Це досягається за рахунок того, що основним елементом цього методу виступає інтелектуальний концентратор, який надає зручні рішення при масштабуванні системи новими пристроями, виконує збір даних та їх форматування, використовуючи процеси серіалізації, що дозволяє зменшити об'єми інформації, які необхідно передати на хмарну платформу для подальшого аналізу.

Висновки

1. Проведено аналіз існуючих проблем ІоТ, який показав наявність проблеми збору і обробки інформації і необхідність удосконалення цього процесу.

2. Проаналізовані існуючі методи збору та обробки інформації, на основі якого обрано прототип для подальшої модифікації.

3 МОДИФІКОВАНИЙ МЕТОД ЗБОРУ І ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ

3.1 Модифікований метод

Модифікований метод збору та обробки інформації в індустріальному Інтернеті речей (IIoT) є сучасним підходом до забезпечення надійності та ефективності промислових процесів. Цей метод включає в себе ряд інноваційних підходів та технологій, що дозволяють збирати, передавати та аналізувати дані з різних джерел у реальному часі.

Однією з ключових особливостей модифікованого методу є використання бездротових комунікаційних пристроїв, таких як сенсори та вузли IoT, які можуть бути розташовані в різних точках виробничого середовища. Це дозволяє здійснювати моніторинг та контроль за об'єктами в реальному часі без необхідності проведення дорогих та складних проводових комунікаційних мереж.

Ще однією важливою характеристикою є використання аналітичних алгоритмів та штучного інтелекту (AI) для обробки отриманих даних. Завдяки цьому, система може вчасно виявляти аномалії, передбачати можливі відмови та оптимізувати виробничі процеси для підвищення ефективності та зменшення витрат.

Також, модифікований метод передбачає високий рівень кібербезпеки та захисту даних. Оскільки IIoT використовується в промислових системах, де дані є критично важливими, забезпечення їх конфіденційності та цілісності є вельми важливою задачею. Тому в метод включаються заходи з шифрування, аутентифікації та контролю доступу.

Усе це разом робить модифікований метод збору та обробки інформації в IIoT дуже потужним інструментом для вдосконалення промислових процесів. Він дозволяє підприємствам підвищити продуктивність, зменшити витрати та покращити керування виробництвом завдяки розумному та ефективному використанню даних.

На основі обраного прототипу модифікований метод збору та обробки інформації виглядає наступним чином (рис. 3.1).

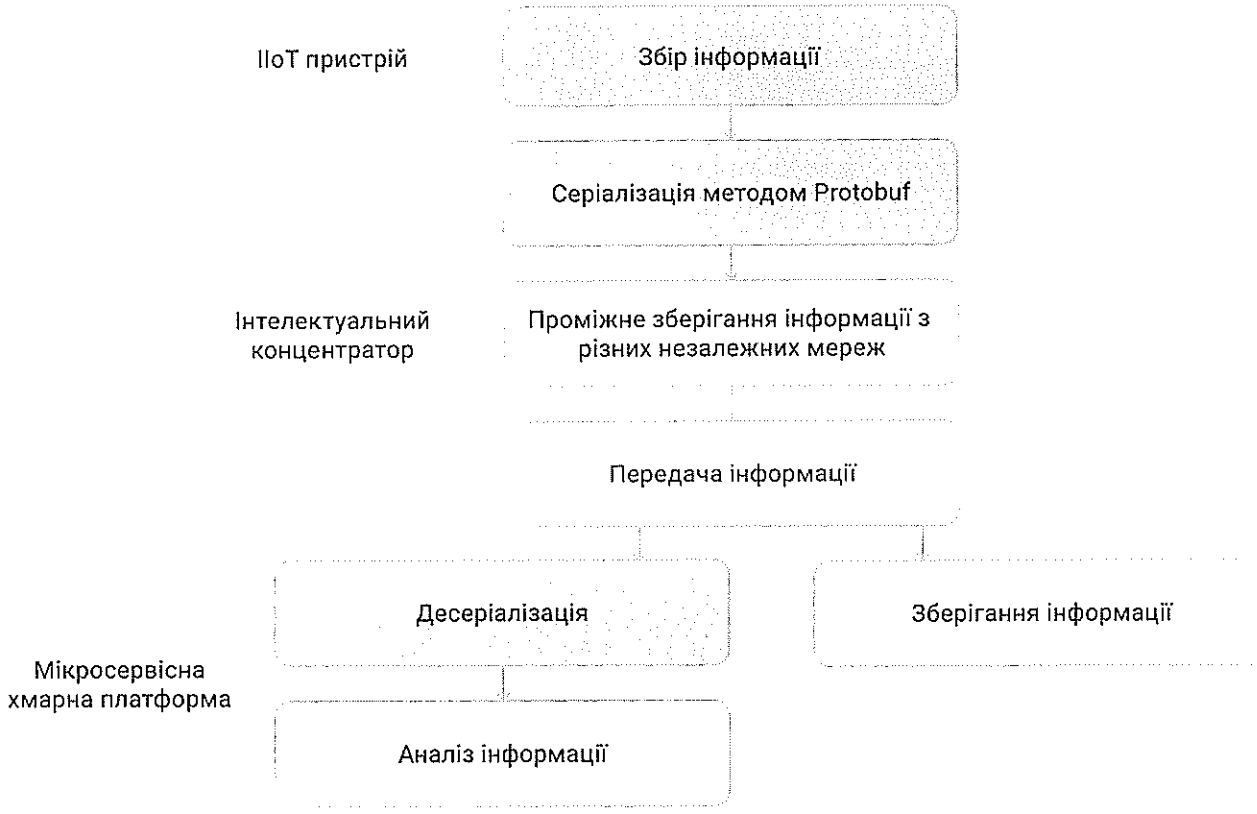

Рис. 3.1. Модифікований метод

- Збір інформації

Основою збору даних є сенсори, датчики, механізми, які розосереджені на певній географічній області. Вони обмінюються даними по мережі для автономного збору і передачі даних на спеціальний вузол, який вважається проміжною точкою збору інформації.

- Серіалізація і десеріалізація

Для зберігання та передачі отриманої з пристроїв інформації використовується механізм серіалізації, що дозволяє зменшити розмір файлів, які передаються, що в свою чергу знизить навантаження на мережу і скоротить час, необхідний для передачі інформації для подальшого аналізу.

- Передача інформації

Отримана з сенсорів, механізмів, пристроїв інформація передається на інтелектуальний концентратор, використовуючи протокол Інтернету речей CoAP або MQTT.

- Аналіз інформації та зберігання

Проаналізована на мікросервісній платформі IIoT, інформація може передаватися в інші інформаційні або операційні системи або зберігатися в базі даних.

3.2 Збір даних

В залежності від вимог до збору інформації передача зібраних даних може здійснюватися періодично або на основі подій. Інтелектуальний концентратор - це вузол з двома або більше мережевими інтерфейсами, він збирає і виконує проміжну обробку даних, які надійшли з пристроїв збору інформації.

Сенсори, датчики і механізми являють собою невеликі електронні пристрої, здатні вимірювати фізичні величини (наприклад, температуру, світло, тиск) і передавати її на вузол обробки інформації. З огляду на досягнення в галузі мікроелектроніки, технології і програмне забезпечення для бездротової передачі даних дозволяють виробляти мікродатчики обсягом кілька кубічних міліметрів [14].

Загальний процес збору інформації та передачі на інтелектуальний концентратор представлений на рис. 3.2. Пристрої можуть мати свої методи зв'язку, наприклад, Wi-Fi, BLE, ZigBee и Z-Wave.

Технології для передачі даних на інтелектуальний концентратор

Сенсорні мережі - це просторово розподілені датчики, які відстежують фізичні або екологічні умови, такі як температура, звук, тиск тощо і спільно передають свої дані через мережу. Такі мережі можуть використовуватися у великій кількості різноманітних застосувань: промислова автоматизація, системи контролю мікроклімату, системи безпеки та пожежної сигналізації, облік споживання енергії та її оптимізація тощо [16].

Площа покриття таких мереж може становити від декількох метрів до кількох кілометрів. Одними з головних стандартів впровадження цих мереж є Wi-

Fi, BLE, ZigBee, Z-Wave.

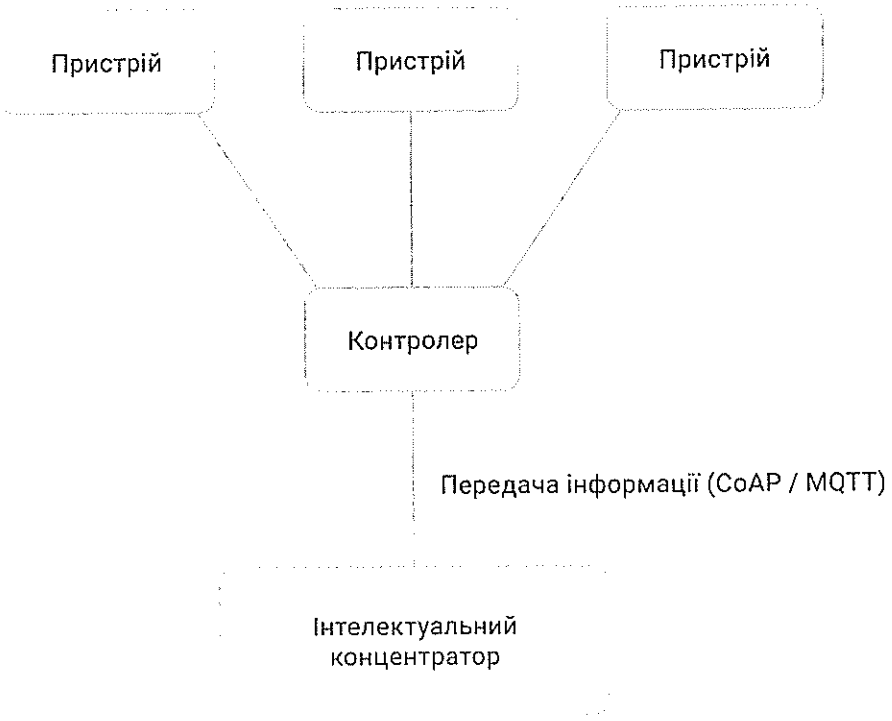

Рис. 3.2. Загальний процес збору інформації

Застосування технології Wi-Fi в модифікованому методі

Для реалізації модифікованого методу можливе використання Wi-Fi. Основою мережі є точка доступу (AP). Основним завданням точки доступу є передача бездротового сигналу. Для підключення до точки доступу та підключення до бездротової мережі пристрої повинні бути оснащені адаптерами бездротового мережі.

Точка доступу надсилає ідентифікатор мережі, використовуючи спеціальні пакети. Швидкість передачі цих пакетів 0,1 Мбіт/с кожні 0,1 с.

Клієнт, знаючи ідентифікатор мережі, перевіряє можливість підключення до даної точки доступу. Якщо в зоні дії дві точки доступу з однаковими ідентифікаторами мережі, приймач має можливість вибрати між ними, орієнтуючись на рівень сигналу.

Топологія мережі з об'єднаними точками доступу в єдину мережу під управлінням контролера представлена на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Централізована мережа Wi-Fi для збору інформації на інтелектуальний концентратор

BLE для зменшення енергоспоживання в модифікованому методі

Бездротова технологія BLE в модифікованому методі може використовуватися для мінімізації швидкісті з'єднання з пристроями. На відміну від класичного Bluetooth, BLE постійно знаходиться в сплячому режимі, за винятком випадків, коли встановлюється з'єднання, що зменшує енергоспоживання в режимі простою.

Фактичний час з'єднання становить всього кілька мілісекунд. Причина, по якій з'єднання займають так мало часу в тому, що швидкість передачі даних дуже висока - 1 Мбіт/с.

Сітчаста топологія використовується при наявності декількох ведучих вузлів BLE. (див. рис. 3.4). У цій топології один вузол функціонує як центральний і діє як головний, а всі інші вузли функціонують як ведучі та підлеглі вузли.

Технологія ZigBee для збору інформації

У модифікованому методі можна використовувати сітчасту топологію ZigBee (див. рис. 3.5), оскільки надмірність є важливим фактором в промисловості.

Швидкість передачі даних 250 кбіт / с підходить для періодичної і проміжної двосторонньої передачі даних між датчиками і координатором.

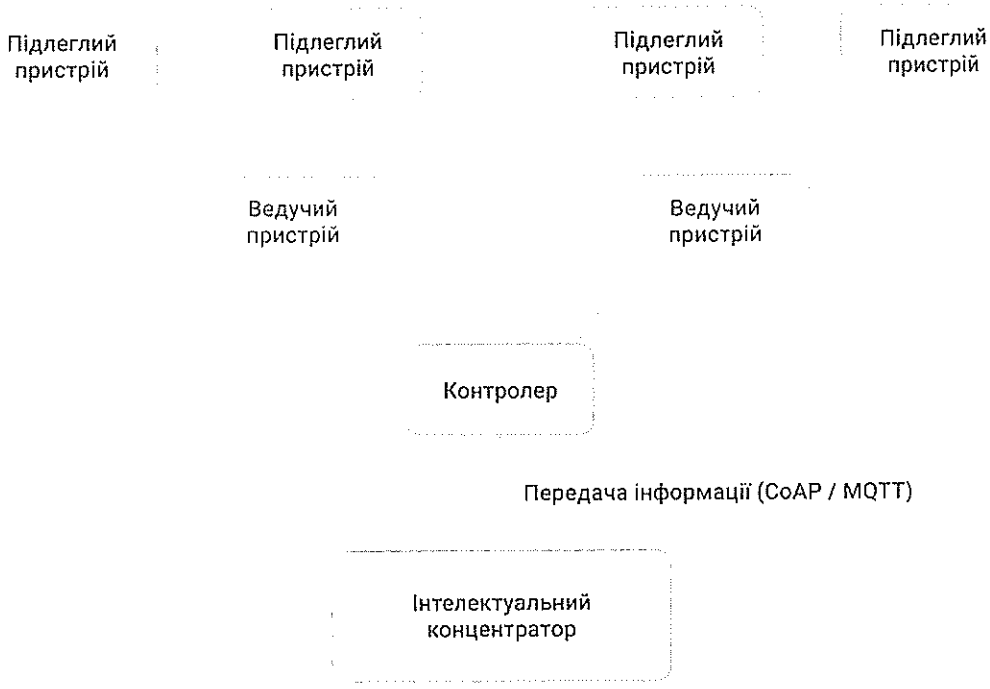

Рис. 3.4. Сітчаста топологія BLE для збору інформації в модифікованому методі

У сітчастій топології мережа Zigbee розширюється декількома маршрутизаторами, де координатор відповідає за їх запуск. Ці структури дозволяють будь-якому пристрою зв'язуватися з будь-яким іншим сусіднім вузлом для забезпечення надмірності даних. Якщо який-небудь вузол виходить з ладу, інформація автоматично направляється на інший пристрій.

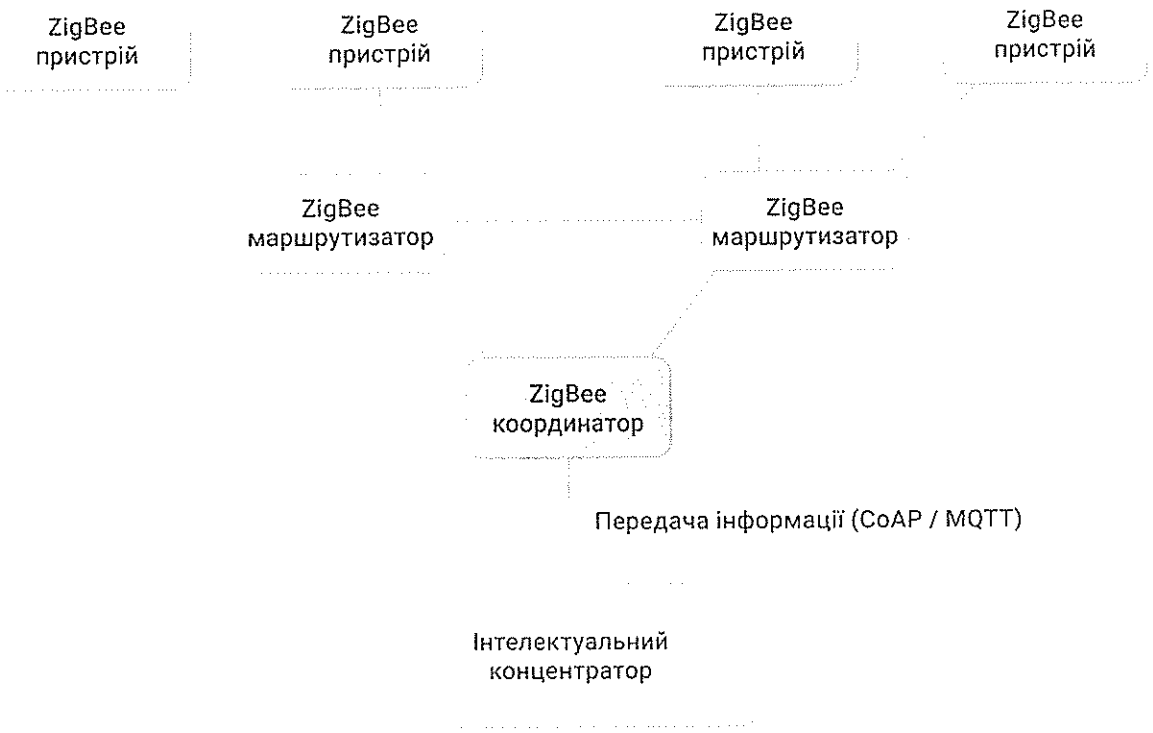

Рис. 3.5. Сітчаста топологія ZigBee з маршрутизацією для збору інформації

Застосування Z-Wave в межах модифікованого методу

При використанні Z-Wave в модифікованому методі збору і обробки інформації, мережа складається з контролерів і підлеглих пристроїв (див. рис. 3.6).

Рекомендується мати пристрій Z-Wave приблизно кожні 10 метрів або ближче для максимальної ефективності [17].

Контролер, який створює мережу Z-Wave є основним контролером. Цей первинний контролер являється головним контролером у мережі. Основний контролер має можливість включати і виключати вузли мережі, а також піклується про управління розподілом ідентифікаторів вузлів.

Контролери, які додаються в мережу Z-Wave з використанням основного контролера, називаються вторинними контролерами. Підлеглі пристрої - це вузли, які відповідають на основі отриманих команд, а також виконують команди. Підлеглі вузли також направляють команди іншим вузлам в мережі.

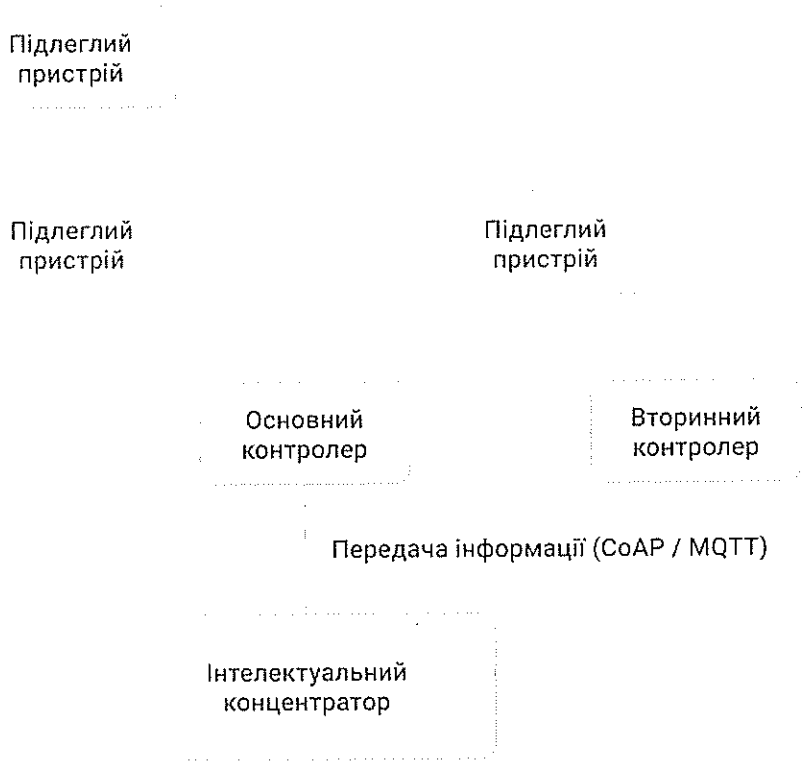

Рис. 3.6. Приклад топології Z-Wave в межах модифікованого методу

3.3 Протоколи для передачі інформації CoAP

В модифікованому методі цей протокол призначений для передачі між пристроями в одній обмеженій мережі, наприклад, з низьким енергоспоживанням, в мережах з втратами, а також між пристроями в різних мережах, з'єднаних Інтернетом.

CoAP організований в два рівня:

- Рівень повідомлень;
- Рівень запит / відповідь.

На рис. 3.7 показана структура CoAP.

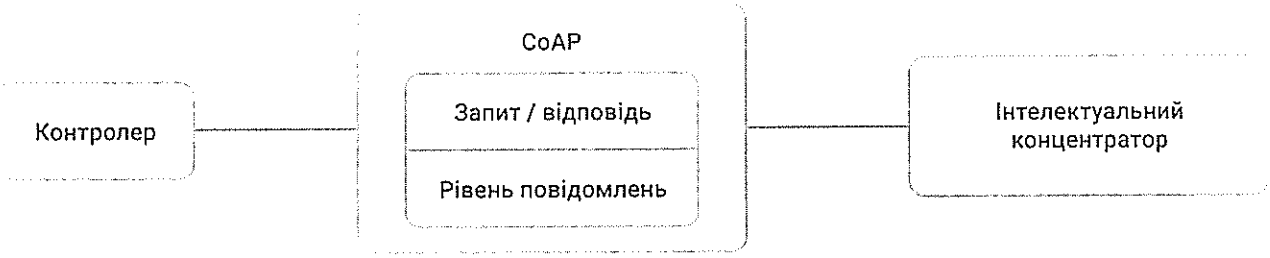

Рис. 3.7. Структура CoAP для передачі інформації в модифікованому методі

Рівень повідомлень

Рівень повідомлень обробляє єдиний обмін повідомленнями між кінцевими точками. Повідомлення обміну на цьому рівні можуть бути чотирьох типів:

- Confirmable - вимагає підтвердження;
- Non-confirmable - не вимагає підтвердженням;
- Квитування - підтверджує отримання Confirmable повідомлення;
- Reset - вказує на те що Confirmable повідомлення було отримано, але контекст, що підлягає обробці, відсутній.

Даними повідомленнями CoAP забезпечує механізм власної надійності.

Рівень повідомлень також забезпечує підтримку багатоадресної передачі.

Рівень запит / відповідь

CoAP підтримує URI (універсальний ідентифікатор ресурсу), що дозволяє одержувачеві визначати повноваження, шлях і ідентифікацію ресурсу.

CoAP підтримує наступні методи:

1) GET. Метод GET використовується для отримання будь-якої інформації, ідентифікованої URI-запиту;

2) POST. Метод POST служить для запитів, при яких сервер приймає дані, поміщені в тіло повідомлень, для зберігання;

3) PUT. Метод PUT запитує, щоб ресурс, ідентифікований URI-запиту, був оновлений або створений з вкладеним тілом повідомлення. Якщо ресурс існує по цьому URI, тіло повідомлення буде вважатися модифікованою версією цього ресурсу. Якщо ресурс не існує, сервер може створити новий ресурс з цим URI. Якщо ресурс не може бути створений або змінений, тоді слід відправити відповідний код помилки;

4) DELETE. Метод DELETE запитує видалення ресурсу, ідентифікованого URI-запиту.

С точки зору безпеки, протокол CoAP побудований з DTLS, який забезпечує ті ж гарантії, що й TLS, але він працює поверх UDP.

CoAP може бути інтегрований з такими форматами даних, як XML, JSON, Protobuf для ефективного зв'язку з іншими платформами.

MQTT

В модифікованому методі цей протокол забезпечує мінімальні вимоги до ресурсів та використовується для передачі інформації.

Протокол MQTT (Message Queuing Telemetry Transport) - це легкий та ефективний протокол для обміну повідомленнями між пристроями в мережі IoT (Інтернету речей). Цей протокол використовує модель публікація-підписка (publish-subscribe) і забезпечує надійну комунікацію з мінімальними витратами ресурсів.

MQTT працює з моделлю клієнт-сервер де кожен контролер є клієнтом і з'єднаний з інтелектуальним концентратором, який є брокером. Наявність брокера обов'язково, оскільки він керує розподілом даних підписникам. Всі контролери посилають дані тільки брокеру і приймають дані теж тільки від нього [18].

На рис. 3.8 показана структура роботи протоколу MQTT.

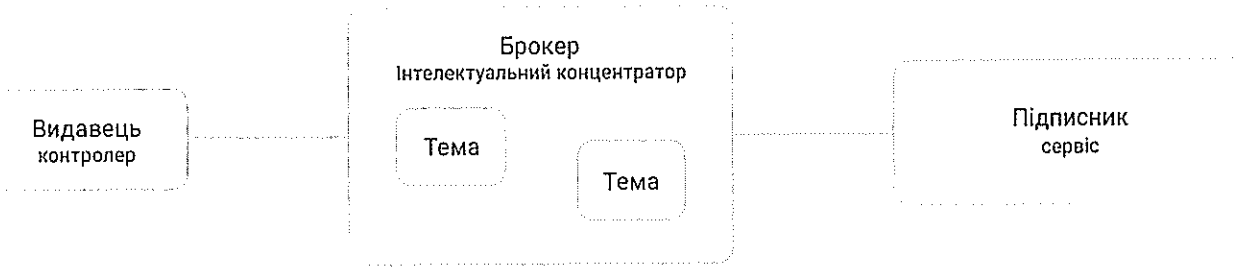

Рис. 3.8. Структура роботи протоколу MQTT для передачі інформації в модифікованому методі

У мережі на базі протоколу MQTT розрізняють 3 об'єкти:

1) Видавець - MQTT-клієнт, який при виникненні певної події передає брокеру інформацію про неї, публікуючи відповідні топіки (теми);

2) Брокер - MQTT-сервер, який приймає інформацію від видавців і передає її відповідним підписникам. Різні брокери можуть з'єднуватися між собою, якщо вони підписуються на повідомлення один одного;

3) Підписник - MQTT-клієнт який після підписки на брокера більшу частину часу "слухає" його і постійно готовий до прийому і обробки вхідного повідомлення.

Коли видавець відправляє дані брокеру, це називається «публікацією». Коли підписник хоче отримати дані від брокера, він «підписується» на тему. В подальшому він буде отримувати всі повідомлення, опубліковані на цю тему.

Видавець також відправляє з самим повідомленням рівень QoS (якість обслуговування). Цей рівень визначає гарантію доставки повідомлення [19].

Ці рівні QoS наступні:

1) QoS0 - повідомлення передається тільки один раз і не вимагає підтвердження. Цей рівень не повинен використовуватися для критично важливої інформації, так як існує ризик того, що підписники не отримають повідомлення;

2) QoS1 - повідомлення відправляється мінімум один раз і вимагає підтвердження від брокера щодо конкретного повідомлення;

3) QoS2 - видавець і брокер працюють разом, щоб гарантувати, що брокер

отримає і відреагує на повідомлення рівно один раз. Це вимагає додаткових витрат оскільки використовується механізм чотирьохетапного підтвердження пакетів. Хоча це найбезпечніший рівень QoS, він також самий повільний і тому використовується тільки при необхідності. Цей механізм дозволяє реалізувати ефективну та масштабовану комунікацію між пристроями в мережі IoT.

Більшість MQTT-брокерів підтримує використання TLS, що дозволяє додаткам захистити обмін конфіденційними даними. Стандартний порт для захищеного MQTT-з'єднання має номер 8883 [20].

Протокол не вводить обмежень на формат даних.

3.4 Серіалізація

Серіалізація – це процес перетворення структур даних або стану об'єкта в послідовність бітів, який може бути відновлений пізніше. Коли результуюча послідовність бітів перечитується відповідно до формату серіалізації, вона може використовуватися для створення ідентичного клону вихідного об'єкта. Відновлення вихідного стану структури даних із послідовності бітів називається операцією десеріалізації [21].

На рис. 3.9 зображено загальний процес серіалізації-десеріалізації.

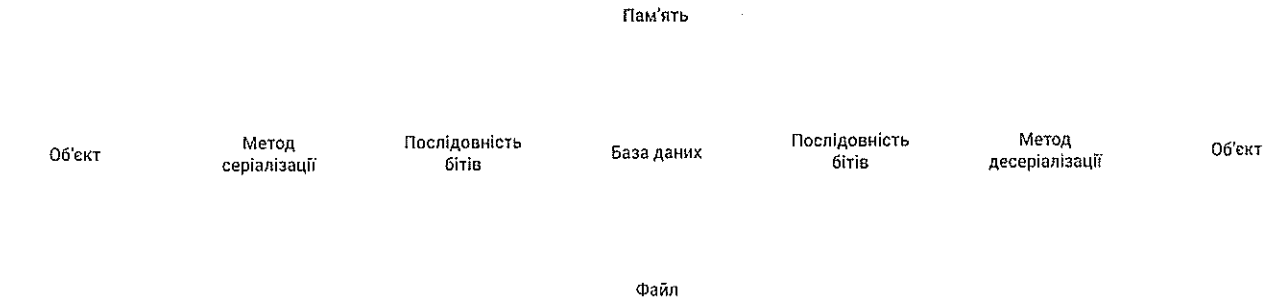

Рис. 3.9. Загальний процес серіалізації-десеріалізації

При необхідності створення розподіленого сервісу, частини якого мають

обмінюватися інформацією зі складною структурою, у цьому випадку для даних, які планується передавати, створюється код, який виконує процеси серіалізації та десеріалізації. Для об'єкта, заповненого необхідними даними, викликається створений код серіалізації, в результаті на виході отримуємо, наприклад, XML файл.

Отримана в результаті серіалізації послідовність бітів записується у базу даних, пам'ять або файл, який потім надсилається приймальній стороні. Для десеріалізації сервіс-одержувач створює об'єкт такого ж типу і викликає необхідний код, в результаті чого отримуємо об'єкт з такими ж даними, які мав об'єкт сервіса-відправника.

JSON

JSON в основному використовується для передачі серіалізованих даних по мережевому з'єднанню. Він може передавати дані між двома комп'ютерами, базою даних, програмами тощо.

JSON описує одну з двох структур даних:

- Набір пар «ключ:значення». Ключем може бути тільки рядок, а значенням будь-яка форма JSON, пари між собою не впорядковані;
- Упорядкований список. Елементами можуть бути будь-які форми JSON.

В якості значень JSON можуть бути використані:

- Об'єкт – це множина пар ключ:значення, укладена у фігурні дужки.

Пари ключ:значення відділяються одна від одної комами;

- Масив – це впорядкована множина значень. Масив поміщається в квадратні дужки, всередині яких значення розділяються комами. Масив може бути порожнім, тобто не містити жодного значення;
- Число - як ціле, так і з плаваючою комою;
- Літерали – записи, що представляє собою фіксоване значення. Зазвичай виділяють наступні елементарні типи літералів: числові, строкові, логічні, пусте значення (null);
- Рядок – це впорядкована множина з нуля або більше символів юнікода,

яка обмежена подвійними лапками. Символи можуть бути вказані з використанням керуючих послідовностей, які починаються зі зворотної риски (підтримуються варіанти \n, \ r, \ f та \b).

XML

В модифікованому методі XML можна використовувати для обміну інформацією між інтелектуальним концентратором та мікросервісною платформою. Також розширювану мову розмітки можна використовувати для зберігання та впорядкування даних, що дозволяє налаштувати процес обробки даних.

XML визначає набір правил для кодування документів в форматі і він може бути прочитаний людиною і машиною. Розмітка - це інформація, що додається до документа, яка певним чином посилює його значення, оскільки вона ідентифікує його частини і то, як вони пов'язані одна з одною. Мова розмітки являє собою набір символів, які можуть бути поміщені в текст документа для розмежування і маркування частин цього документа.

Існують дві важливі характеристики XML:

- XML являється розширюваним. Він дозволяє створювати власні теги, які підходять вашому додатку;
- XML переносить дані, не представляє їх. Він дозволяє зберігати дані незалежно від того, як вони будуть представлені.

Синтаксис XML

На рис. 3.10 наведені правила синтаксису для запису різних типів розмітки і тексту в XML-документі.

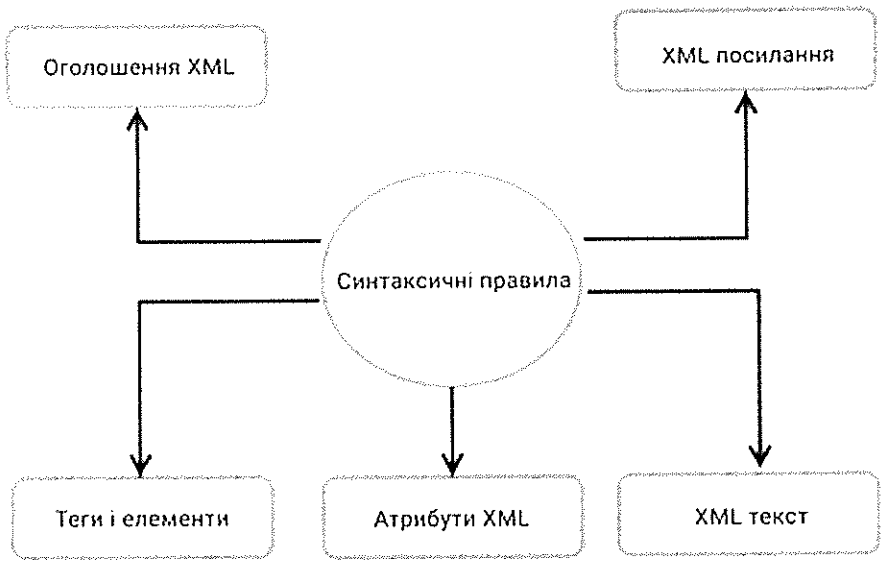

Рис. 3.10. Правила синтаксису XML

Оголошення XML

XML документ може додатково мати оголошення XML. Синтаксичні правила для оголошення XML:

- Оголошення XML враховує регістр і написано малими літерами;
- Оголошення XML строго повинно бути першою інструкцією в XML-документі.

Теги і елементи

Файл XML структурований декількома XML-елементами, які також називаються XML-вузлами або XML-тегами, імена XML-елементів укладені в трикутні дужки. Кожен XML-елемент повинен бути закритий або початковими, або кінцевими елементами.

Вкладеність елементів: XML-елемент може містити кілька XML- елементів в якості своїх дочірніх елементів, але дочірні елементи не повинні перекриватися. Тобто кінцевий тег елемента повинен мати те ж ім'я, що і останній неспівпадаючий початковий тег.

Атрибути XML

Атрибут задає одну властивість для елемента, використовуючи пару ім'я-значення. Елемент XML може мати один або кілька атрибутів.

XML посилання

Посилання зазвичай дозволяють додавати або включати додатковий текст або розмітку в документ XML. Посилання завжди починаються з символу «&», який є зарезервованим символом, і закінчуються символом «;». XML має два типи посилань:

- Посилання на сутності. Посилання на сутність містить ім'я між початковим і кінцевим роздільниками. Наприклад, &example, де example - це ім'я. Ім'я відноситься до попередньо визначеного рядку тексту або розмітки;
- Посилання на символи. Вони містять посилання, такі як A містять хеш-знак «#», за яким слідує число. У цьому випадку 65 відноситься до букви алфавіту "A".

XML текст

Імена XML-елементів та XML-атрибутів чутливі до регістру, що означає, що імена початкових і кінцевих елементів повинні бути записані в одному і тому ж регістрі. Щоб уникнути проблем з кодуванням символів, всі файли XML слід зберігати як файли Unicode UTF-8 або UTF-16. Розділові символи, такі як пробіли, табуляції і розриви рядків між XML-елементами і між XML-атрибутами будуть ігноруватися. Деякі символи зарезервовані самим синтаксисом XML.

Protobuf

Protobuf - це гнучкий, ефективний, автоматизований механізм для серіалізації даних. Для використання цього механізму необхідно визначити, як дані повинні бути структуровані один раз, а потім ви можете використовувати спеціальний згенерований вихідний код, щоб легко записувати і зчитувати структуровані дані, використовуючи різні мови програмування. Protobuf дозволяє оновити свою структуру даних, не порушуючи розгорнуті програми, скомпільовані зі «старим» форматом [22].

Щоб визначити форму повідомлення, користувач надає дескриптор повідомлення у файлі «.proto», який передається компілятору Protobuf.

Імена полів використовуються тільки користувачами для доступу або оновлення цих полів і не відображаються в серіалізованих даних. Теги

повідомлення повинні бути унікальними числами, і вони використовуються для ідентифікації полів в закодованому двійковому форматі.

З цього описання компілятор Protobuf згенерує реалізацію типу даних на обрану мову програмування для управління, серіалізації і десеріалізації повідомлень.

Структуровані дані

Protobuf підтримує більше типів, ніж просто int32 і int64, включаючи числа з плаваючою комою, логічні значення і рядки. Крім того, типи можуть бути скалярними або повторними.

Скалярні типи включають базові типи, такі як цілі числа, зіставні типи, такі як перерахування. Так само можуть бути типи, які визначаються користувачем, вони зазвичай називаються вбудованими повідомленнями або вбудованими полями.

Повторні типи - це просто послідовності деякого скалярного типу, включаючи вбудовані повідомлення.

Важливо відзначити, що кожен тип має значення за замовчуванням, яке використовується, коли поле не включене в закодоване повідомлення. Використання значень за замовчуванням може зменшити розмір повідомлень, оскільки немає необхідності кодувати поле зі значенням за замовчуванням.

Серіалізовані дані

Закодоване повідомлення Protobuf представляється двійковим рядком, який, по суті, являє собою послідовність пар ключ-значення. Ключ для кожної пари в повідомленні має два значення - номер поля з вашого .proto файлу і його тип, який надає достатньо інформації, щоб знайти довжину наступного значення.

Як приклад, повідомлення Timestamp, поле seconds якого дорівнює 1, а поле nanos дорівнює 10, може бути закодовано у вигляді двійкового рядка: 08 01 10 0A. Перший байт, 08, являє собою тег і тип поля. У першому наближенні цей байт означає, що наступний байт 01 є цілим числом і має тег поля 1, тобто це значення поля seconds. Точно так же третій байт, 10, вказує, що наступний байт є значенням поля nanos.

У таблиці 3.1 наведені доступні типи поточної версії Protocol Buffer.

Таблиця 3.1

Доступні типи поточної версії Protobuf

Тип	Значення	Використання
0	Variant	int32, int64, uint32, uint64, sint32, sint64, bool, enum
1	64-bit	fixed64, sfixed64, double
2	Length-delimited	string, bytes, embedded messages, packed repeated fields
3	Start group	groups (deprecated)
4	End group	groups (deprecated)
5	32-bit	fixed32, sfixed32, float

Формат включає тип поля як частину ключа, щоб кожна пара містила достатню інформацію для визначення довжини її значення. Кожен тип пов'язаний з окремим номером і визначає, як повинні бути десеріалізовані наступні байти.

У цьому форматі сім бітів кожного закодованого байта представляють відповідні сім бітів цілого числа, в той час як найстарший біт вказує, чи повинні бути включені наступні байти.

Тег поля і його тип упаковані разом в ціле число, причому три молодших біта кодують тип значення, а старші біти кодують тег поля. Приклад показаний на рис. 3.11.

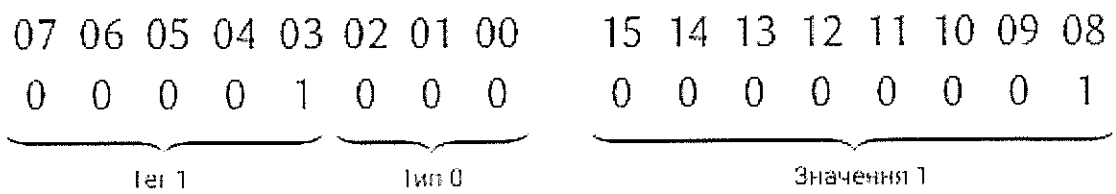

Рис. 3.11. Кодовані біти, 08 01, для поля seconds

При серіалізації типу з роздільником по довжині спочатку кодується

кількість байтів закодованого значення як varint, а потім фактичне значення.

Порівняння методів серіалізації

У таблиці 3.2 представлений опис основних характеристик методів серіалізації з використанням XML, JSON, Protobuf.

XML (Extensible Markup Language), JSON (JavaScript Object Notation) і Protobuf (Protocol Buffers) - це різні методи серіалізації даних, які використовуються для обміну даними між програмами та пристроями. Вони мають свої переваги і недоліки і підходять для різних використань залежно від конкретних потреб.

Порівняльний аналіз цих методів:

XML (Extensible Markup Language):

Читабельність: XML зазвичай має більшу читабельність для людей, оскільки використовує теги та атрибути.

Підтримка: Широко підтримується багатьма мовами програмування та іншими системами.

Розширюваність: Завдяки можливості створення власних тегів, XML є дуже розширюваним.

Об'єм даних: XML зазвичай потребує більше обсягу даних для представлення тієї ж інформації порівняно з JSON і Protobuf.

Час обробки: Обробка XML-даних може бути повільнішою через більший обсяг тегів та додаткову структуру.

JSON (JavaScript Object Notation):

Легкість використання: JSON є дуже легким для використання, оскільки він виглядає як набір ключ-значення.

Швидкість: Швидший за XML через менший обсяг даних та простішу структуру.

Широко підтримується: JSON підтримується більшістю мов програмування та має велику популярність в веб-розробці.

Не така розширювана: JSON не так легко розширювати, як XML, через відсутність можливості додавати власні метадані без зміни структури.

Відсутність підтримки бінарних даних: JSON призначений для текстових даних, і в ньому немає спеціального механізму для передачі бінарних даних.

Protobuf (Protocol Buffers):

Компактність: Protobuf - це бінарний формат, що зазвичай потребує менше обсягу даних порівняно з XML та JSON.

Швидкість: Protobuf відомий своєю високою швидкістю серіалізації та десеріалізації даних.

Складність для людей: Він призначений для комп'ютерної обробки, тож його структура не так проста для людей, як JSON або XML.

Не така читабельність: Дані в Protobuf важко читати для людей через бінарний формат.

Для модифікованого методу збору та обробки інформації пропонується використовувати метод серіалізації Protobuf.

Таблиця 3.2

Опис основних характеристик методів серіалізації

Характеристики	JSON	XML	ProtoBuf
Стандартизація	Так	Так	Так
Специфікація	STD 90 / RFC 8259	Рекомендації W3C : 1.0 и 1.1	Developer Guide: Encoding
Бінарний	Ні	Ні	Ні
Доступний для читання людиною	Так	Так	Ні
Підтримка посилань	Так	Так	Ні
Стандартні API	JSONQuery, JSONPath, JSON-LD	DOM, SAX, XQuery, XPath	C++, Java, C#, Python, Go, Uaby, Objective- C, C, Kotlin та ін.

В порівнянні з Protobuf, JSON і XML передають дані з деталями метаданих, що додає навантаження на корисне навантаження. Використовуючи Protobuf для серіалізації та десеріалізації буде витрачено менше процесорного часу та пам'яті, тому час обробки швидше порівняно з JSON та XML.

Protobuf стискає дані та генерує щільні дані. Якщо його порівнювати з XML, він займає майже 1/3 розміру, а якщо порівнювати з JSON, то 1/2 [23].

JSON та XML доступні для читання людиною та не захищені для передачі даних по мережі. Якщо необхідно, щоб відповідь не читалася користувачем, тоді необхідно використовувати Protobuf. Також користувачеві потрібен файл .proto для десеріалізації об'єктного потоку.

3.5 Мікросервісна платформа

В модифікованому методі мікросервісна платформа структурує додаток як набір сервісів. Мікросервіси, як правило, засновані на бізнес-функціях.

Розгортання з використанням контейнерів забезпечує переносимість. Контейнеризація скорочує час розгортання, оскільки вимагає лише включення необхідного контейнера, не зачіпаючи інші контейнери, які працюють на тому ж хості [24].

Кожен мікросервіс створюється з використанням мови програмування, таких як Python, Uaby, C ++ або Java, в залежності від бізнес-функції.

Контейнери забезпечують ізоляцію при роботі на одному і тому ж хості, що робить розгортання цих різноманітних сервісів більш швидким і простим. За допомогою мікросервісів користувачі можуть легко створювати і підтримувати великі і складні додатки.

IIoT має величезну екосистему розгортання, що містить безліч серверів, додатків, датчиків і протоколів. Він також має безліч кінцевих точок, таких як програмне забезпечення та контроль якості, які вимагають інтенсивної інтеграції між пристроєм, даними і додатками.

У випадку мікросервісів функціональність розбивається на компоненти найнижчого рівня у вигляді невеликих, модульних, незалежно розгорнутих і слабо пов'язаних служб, що знижує складність інтеграції, з якою стикається монолітна архітектура.

Мікросервісна платформа може передавати корисні статистичні дані або інформацію в інші інформаційні або операційні системи, такі як система управління виробництвом, автоматизована система зберігання і пошуку і система управління активами підприємства за допомогою Protobuf, використовуючи протокол CoAP або MQTT.

Висновки

1. В цьому розділі запропоновано модифікований метод збору та обробки інформації, який відрізняється використанням методу Protobuf для серіалізації інформації.

2. Модифікований метод дозволяє зменшити час, необхідний для обробки інформації та зменшити об'єм інформації, яка передається по мережі за рахунок використання серіалізації.

4 МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗАПРОПОНОВАНОГО РІШЕННЯ

4.1 Натурне моделювання модифікованого методу

В процесі моделювання виконується серіалізація файлів перед їх відправкою через Інтернет, оскільки це може значно скоротити час, необхідний для цього. Серіалізація інформації також знижує фінансові витрати на експлуатацію мережі, оскільки для передачі даних потрібно менше обладнання та менша смуга пропускання. Також серіалізовані файли зменшують обсяг простору, необхідний для зберігання даних [25].

Для отримання порівняльної оцінки запропонованого рішення досліджено три методи серіалізації з використанням XML, JSON, Protobuf за наступними критеріями (див. рис. 4.1):

- час, необхідний для серіалізації вхідних даних;
- час, необхідний для десеріалізації серіалізованих даних;
- час, необхідний для серіалізації та десеріалізації вхідних даних;
- розмір серіалізованого файлу.

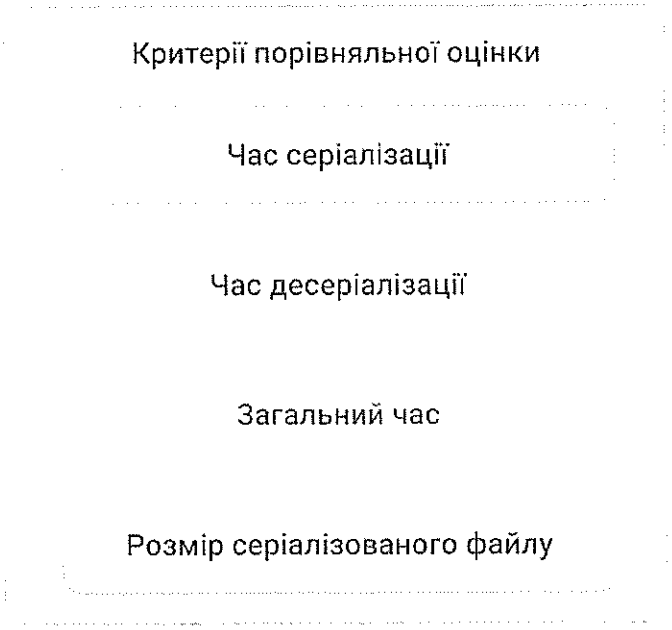

Рис. 4.1. Критерії порівняльної оцінки

За обраними критеріями можна визначити наскільки знизиться час та швидкість обробки інформації, необхідні для відправки інформації, використовуючи запропонований метод.

На рис. 4.2 наведена натурна модель. Згенерована пристроєм інформація передається на контролер. На контролері викликається процес серіалізації, в результаті якого, отримуємо серіалізований файл, який можна передавати по мережі. На стороні приймача викликається процес десеріалізації і відновлюється початкова інформація.

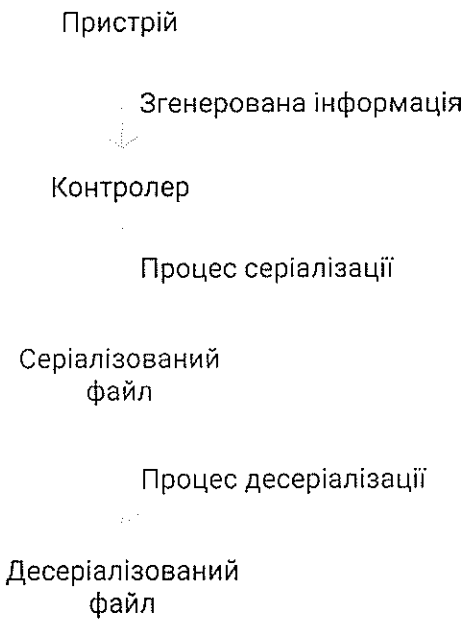

Рис. 4.2. Натурна модель

Моделювання проводилося на комп'ютері з наступними характеристиками:

1) Процесор: Intel(R) Core(TM) i5-8250I CPU @ 1.60 ГГц 1.80 ГГц;
2) Оперативна пам'ять: 8,00 ГБ;
3) Запам'ятовувальний пристрій: SSD;
4) Тип системи: 64-розрядна операційна система, процесор x64;
5) Операційна система: Windows 10.

Випробування повторюються для різної кількості вхідних даних (див. табл.

4.1). Ініціалізуємо експеримент для запису в файл різними методами серіалізації 50, 500, 5000, 5000 рядків вхідного файлу. У кожному випробуванні записуємо відповідну кількість рядків згенерованих даних у файл. Для кожного методу (XML, JSON, Protobuf) проводимо операції серіалізації і десеріалізації 9 разів і розраховуємо середнє значення для кожного методу. В кожній із 9 ітерації для кожного методу вимірюємо час серіалізації, десеріалізації та загальний час в мілісекундах. Також вимірюємо розмір серіалізованого файлу для кожного методу. На рис. 4.3 наведений процес проведення моделювання

Для серіалізації у випробуваннях використовується клас Object, який складається з типів int, double, string, а також списку об'єктів. Результати випробувань зберігаються в текстові файли.

Таблиця 4.1

Вхідні параметри для моделювання

Типи даних	int, double, string, список об’єктів
Кількість вхідних даних (рядків)	50, 500, 5000, 50000
Кількість випробувань	4
Кількість ітерацій для кожного випробування	9

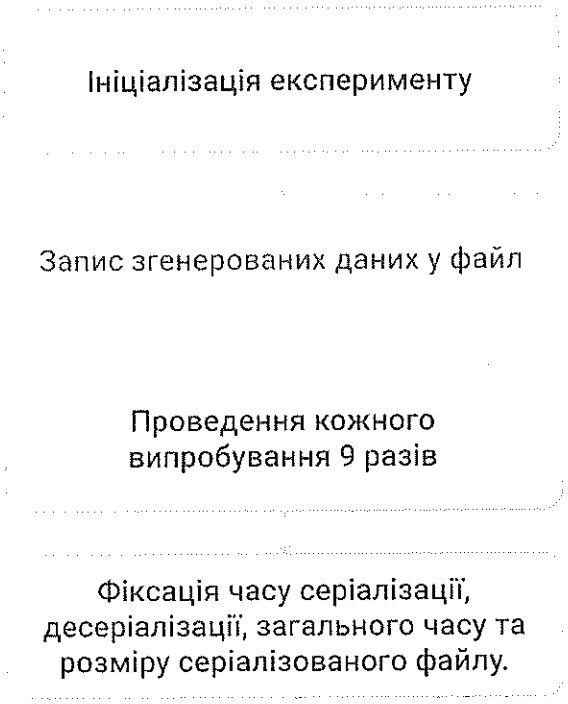

Рис. 4.3. Процес моделювання

Результати завжди будуть відрізнятися для різних апаратних засобів, операційних систем, але є те, що залишається незмінним - відносна різниця між методами серіалізації.

Перше випробування

У першому випробувані вхідні дані складаються з 50 рядків. Після кожної ітерації фіксуємо час, який необхідний для серіалізації, десеріалізації, загальний час та розмір файлу (див. рис. 4.4). У таблиці 4.2 записані середні значення для першого випробування.

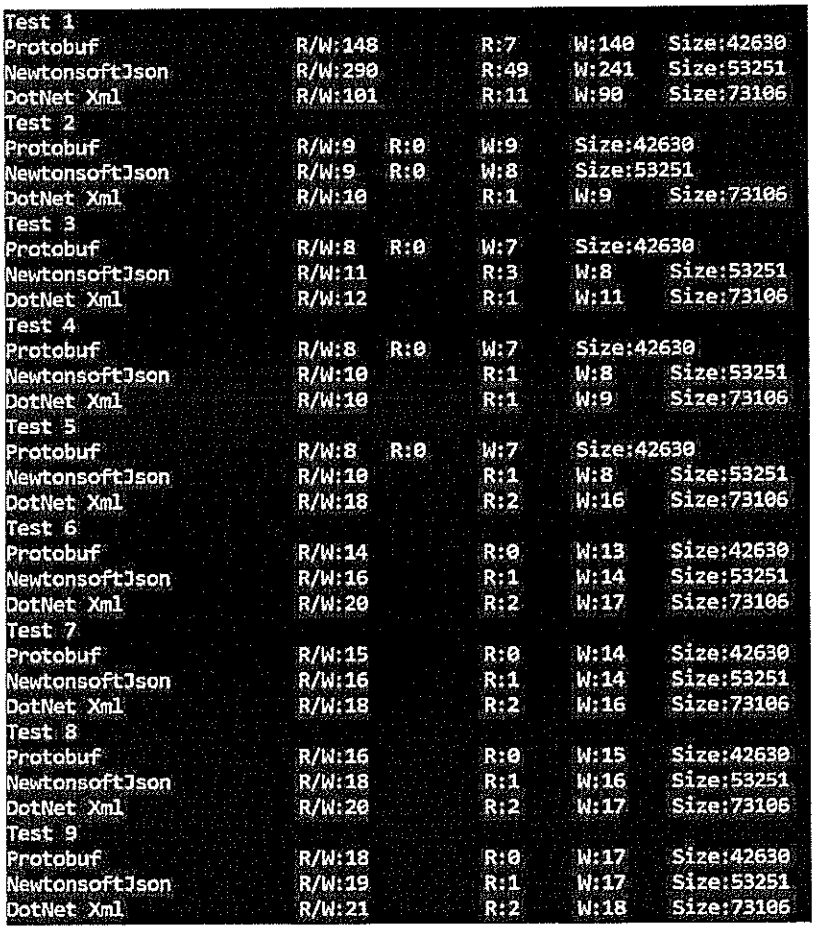

Рис. 4.4. Результати першого випробування

Таблиця 4.2

Усереднені результати першого випробування

Метод	Час серіалізації, мс	Час десеріалізації, мс	Загальний час, мс	Розмір файлу, байт
Protobuf	25,4	0,7	27,1	42630
JSON	37,1	6,4	44,3	53251
XML	25,6	2,7	28,5	73106

Як видно з таблиці, для першого випробування найкращий результат отримано використовуючи метод Protobuf, хоча загальний час серіалізації та десеріалізації майже не відрізняється від XML. З іншого боку, розмір XML у випробуванні становить 73106 байт, що більше ніж у Protobuf та JSON.

Друге випробування

У другому випробувані вхідні дані складаються з 500 рядків. Після кожної ітерації, як і у попередньому випробуванні, фіксуємо час, який необхідний для серіалізації, десеріалізації, загальний час та розмір файлу (див. рис. 4.5). У таблиці 4.3 записані середні значення для другого випробування.

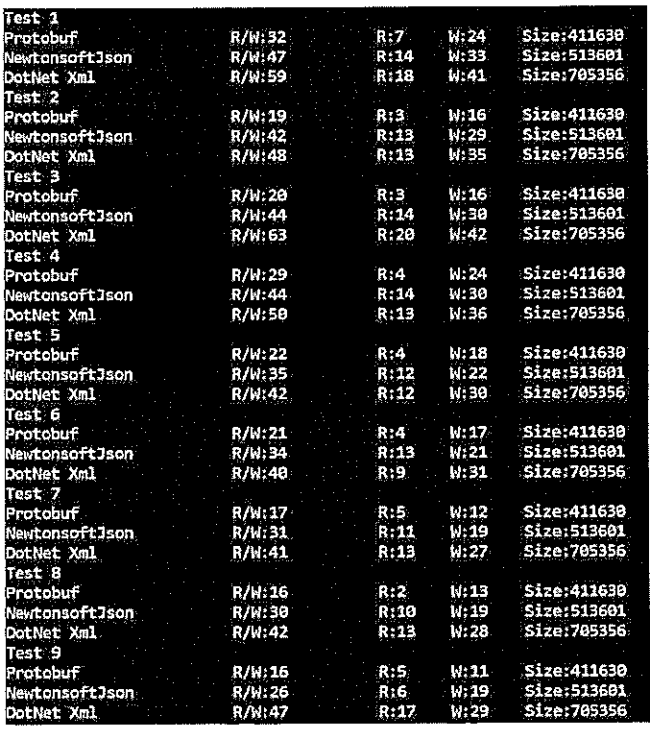

Рис. 4.5. Результати другого випробування

Таблиця 4.3

Усереднені результати другого випробування

Метод	Час серіалізації, мс	Час десеріалізації, мс	Загальний час, мс	Розмір файлу, байт
Protobuf	16,8	4,1	21,3	411630
JSON	24,7	11,9	37	513601
XML	33,2	14,2	48	705356

В результаті другого випробування найкращі результати отримано використовуючи Protobuf, проте різниця між Protobuf та XML змінилася майже в 2 рази. Як і у попередньому випробувані, найбільший розмір серіалізованого

файлу отримано використовуючи XML.

Третє випробування

У третьому випробувані вхідні дані складаються з 5000 строчок. Після кожної ітерації, як і у попередніх випробуваннях, фіксуємо час, який необхідний для серіалізації, десеріалізації, загальний час та розмір файлу (див. рис. 4.6). У таблиці 4.4 записані середні значення для третього випробування.

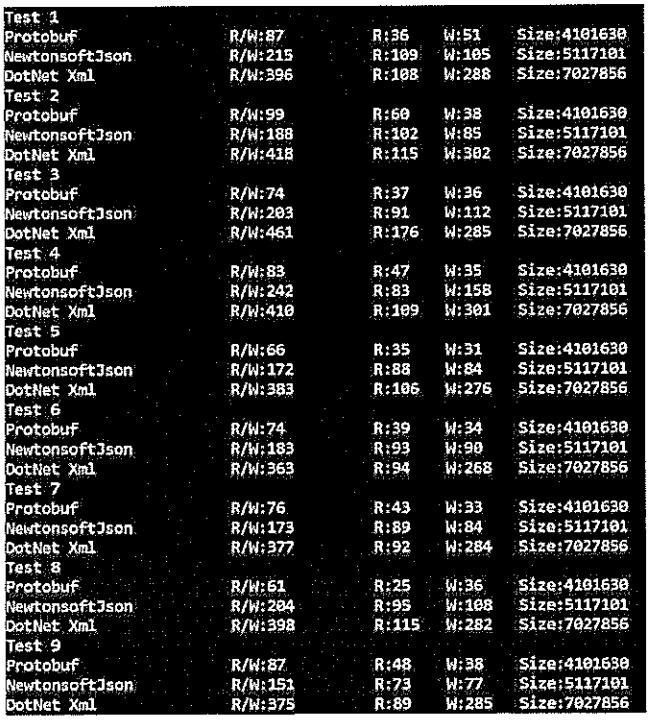

Рис. 4.6. Результати третього випробування

Таблиця 4.4

Усереднені результати третього випробування

Метод	Час серіалізації, мс	Час десеріалізації, мс	Загальний час, мс	Розмір файлу, байт
Protobuf	36,9	41,1	78,6	4101630
JSON	100,3	91,4	192,3	5117101
XML	285,7	111,6	397,9	7027856

Як видно з узагальнених результатів третього випробування, різниця за часом серіалізації, десеріалізації та загальним часом між JSON та XML майже в 2

рази. В той же час найкращі результати отримано використовуючи Protobuf.

Четверте випробування

У другому випробувані вхідні дані складаються з 50000 рядків. Після кожної ітерації, як у попередніх випробуваннях, фіксуємо час, який необхідний для серіалізації, десеріалізації, загальний час та розмір файлу (див. рис. 4.7). У таблиці 4.5 записані середні значення для другого випробування.

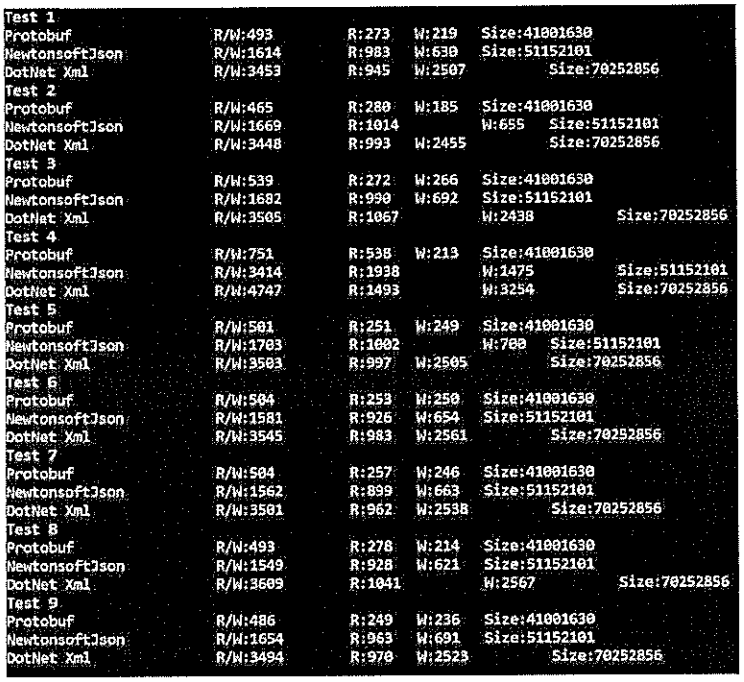

Рис. 4.7. Результати четвертого випробування

Таблиця 4.5

Усереднені результати четвертого випробування

Метод	Час серіалізації, мс	Час десеріалізації, мс	Загальний час, мс	Розмір файлу, байт
Protobuf	230,9	294,6	526,2	41001630
JSON	753,4	1071,4	1825,3	51152101
XML	2594,2	1050,1	3645	70252856

Аналізуючи результати четвертого випробування видно, що найкращі результати за всіма критеріями отримано використовуючи Protobuf. Як видно з

таблиці 4.5, в цьому випробуванні XML має найбільший час серіалізації, десеріалізації, загальний час та розмір файлу. В порівнянні з JSON, час серіалізації Protobuf менше в 3,27 разів, час десеріалізації менше в 3,64 разів, загальний час менше в 3,5 разів, а розмір файлу менший в 1,25 разів.

4.2 Оцінка запропонованого методу серіалізації

Для проведення порівняльної оцінки побудуємо графіки за визначеними критеріями.

- час, необхідний для серіалізації вхідних даних

За результатами чотирьох випробувань у таблиці 4.6 показані узагальнені результати часу серіалізації для трьох методів. На рис. 4.8 представлений графік часу серіалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу

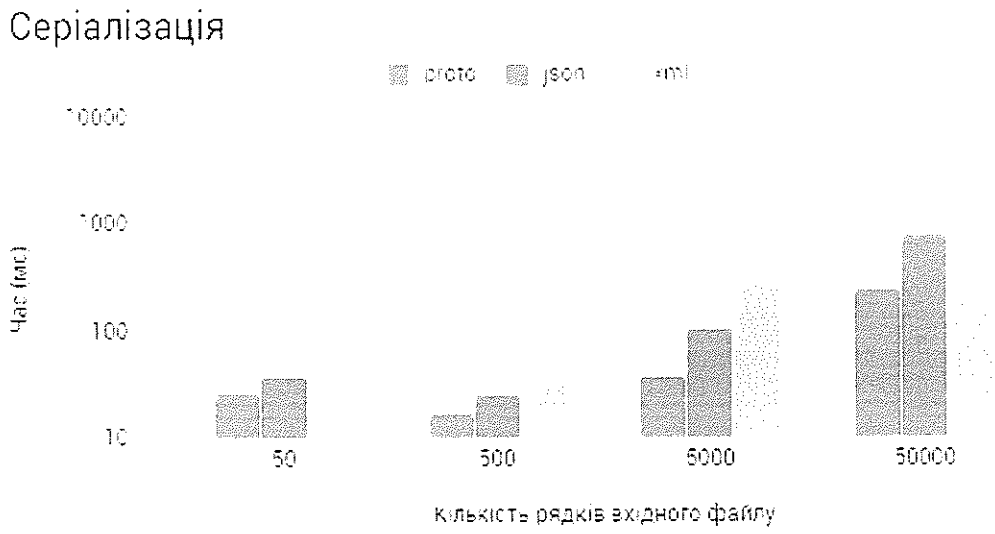

Рис. 4.8. Час серіалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу

Таблиця 4.6

Час серіалізації вхідних даних

Кількість рядків вхідного файлу	Protobuf (мс)	JSON (мс)	XML (мс)
50	25,4	37,1	25,6
500	16,8	24,7	33,2
5000	36,9	100,3	285,7
50000	230,9	753,4	2594,2

Як видно з графіку, у різних випробування час серіалізації, використовуючи Protobuf, найменший в порівнянні з JSON та XML. Час серіалізації XML більший за JSON, окрім першого випробування.

- час, необхідний для десеріалізації серіалізованих даних

За результатами чотирьох випробувань у таблиці 4.7 показані узагальнені результати часу десеріалізації для трьох методів. На рис. 4.9 представлений графік часу десеріалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу.

Таблиця 4.7

Час десеріалізації вхідних даних

Кількість рядків вхідного файлу	Protobuf (мс)	JSON (мс)	XML (мс)
50	0,7	6,4	2,7
500	4,1	11,9	14,2
5000	41,1	91,4	111,6
50000	294,6	1071,4	1050,1

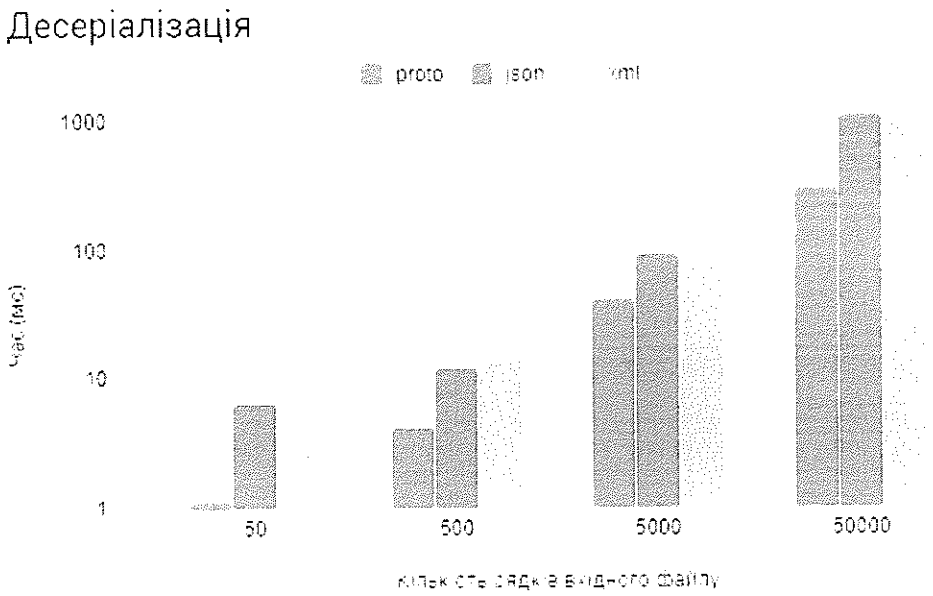

Рис. 4.9. Час десеріалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу

Як видно з графіку, у чотирьох випробування час десеріалізації, використовуючи Protobuf, найменший в порівнянні з JSON та XML. В першому випробуванні час десеріалізації XML значно менший за JSON, у решті випадків він майже однаковий.

Час, необхідний для серіалізації та десеріалізації вхідних даних

За результатами чотирьох випробувань у таблиці 4.8 показані узагальнені результати часу серіалізації та десеріалізації для трьох методів. На рис. 4.10 представлений графік часу серіалізації та десеріалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу.

Таблиця 4.8

Час серіалізації та десеріалізації вхідних даних

Кількість рядків вхідного файлу	Protobuf (мс)	JSON (мс)	XML (мс)
50	27,1	44,3	28,5
500	21,3	37	48
5000	78,6	192,3	397,9
50000	526,2	1825,3	3645

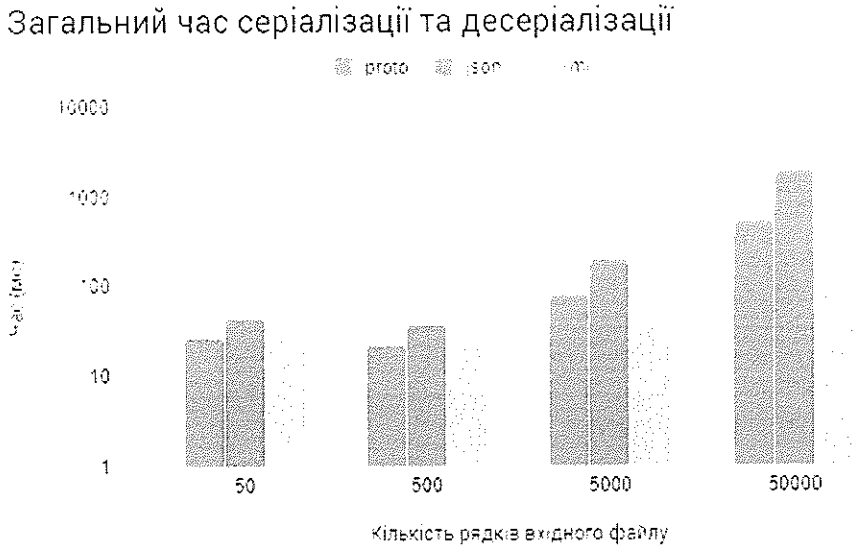

Рис. 4.10. Час серіалізації та десеріалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу

Як видно з графіку, у різних випробування загальний час серіалізації та десеріалізації, використовуючи Protobuf, найменший в порівнянні з JSON та XML. Проте в першому випробуванні Protobuf майже не відрізняється від XML, хоча у інших випробуваннях, зі збільшенням кількості рядків вхідних даних, різниця збільшується.

Розмір серіалізованого файлу

За результатами чотирьох випробувань у таблиці 4.9 показані узагальнені результати розмірів серіалізованих файлів для трьох методів. На рис. 4.11 представлений графік розмірів серіалізованих файлів в залежності від кількості рядків вхідного файлу.

Таблиця 4.9

Розміри серіалізованих файлів

Кількість рядків вхідного файлу	Protobuf (кбіт)	JSON (кбіт)	XML (кбіт)
50	41,6	52	71,4
500	402	501,6	688,8
5000	4005,5	4997,2	6862,1
50000	40040,7	49953,2	68606,3

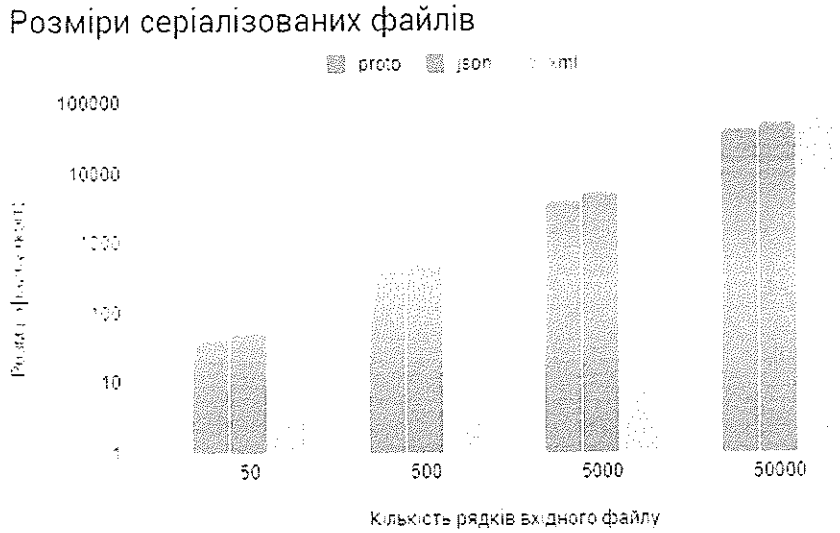

Рис. 4.11. Розмір серіалізованих файлів в залежності від кількості рядків вхідного файлу

Як видно з графіку, у всіх чотирьох випробування розмір серіалізованого файлу, використовуючи Protobuf, найменший в порівнянні з JSON та XML. З іншого боку, використовуючи XML, отримано найбільші розміри серіалізованого файлу у всіх випробуваннях в порівнянні з Protobuf та JSON.

Математичний опис отриманих результатів

В залежності від обраного критерію для методу серіалізації Protobuf можна сформувати математичні вирази на основі отриманих у кожному випробуванні узагальнених результатів. Використовуючи спосіб знаходження проміжних значень за відомим дискретним набором значень [25], отримаємо формули:

1. Для часу серіалізації, десеріалізації та загального часу

$$t = b + \left(\frac{n-n_0}{n_1-n_0}\right) * (a-b), \quad n_0 \leq n < n_1 \qquad (4.1)$$

де t – час серіалізації / десеріалізації / загальний час, n - кількість рядків вхідного файлу, n_0 – початкова кількість рядків вхідного файлу, n_1 – максимальна кількість рядків вхідного файлу, a – час серіалізації / десеріалізації / загальний час при максимальній кількості рядків вхідного файлу, b – час серіалізації / десеріалізації / загальний час при початковій кількості рядків вхідного файлу.

2. Для розміру серіалізованого файлу

$$s = b + \left(\frac{n-n_0}{n_1-n_0}\right) * (a-b), \quad n_0 \le n < n_1 \tag{4.2}$$

де s – розмір серіалізованого файлу, n - кількість рядків вхідного файлу, n_0 – початкова кількість рядків вхідного файлу, n_1 – максимальна кількість рядків вхідного файлу, a – розмір серіалізованого файлу при максимальній кількості рядків вхідного файлу, b – розмір серіалізованого файлу при початковій кількості рядків вхідного файлу.

Отримані математичні вирази дозволять швидко розраховувати час серіалізації, десеріалізації та загальний час, а також розмір серіалізованого файлу в залежності від кількості вхідних даних.

За результатами моделювання отримані наступні математичні вирази:

1) Час серіалізації

$$t = \begin{cases} 0{,}508*n, & 0 \le n < 50 \\ 25{,}4-1{,}91*10^{-2}*(n-50), & 50 \le n < 500 \\ 16{,}8+4{,}467*10^{-3}*(n-500), & 500 \le n < 5000 \\ 36{,}9+4{,}311*10^{-3}*(n-5000), & 5000 \le n < 50000 \end{cases} \tag{4.3}$$

2) Час десеріалізації

$$t = \begin{cases} 0{,}014*n, & 0 \le n < 50 \\ 0{,}7+7{,}556*10^{-3}*(n-50), & 50 \le n < 500 \\ 4{,}1+8{,}222*10^{-3}*(n-500), & 500 \le n < 5000 \\ 41{,}1+5{,}633*10^{-3}*(n-5000), & 5000 \le n < 50000 \end{cases} \tag{4.4}$$

3) Загальний час серіалізації та десеріалізації

$$t = \begin{cases} 0{,}542*n, & 0 \le n < 50 \\ 27{,}1-1{,}289*10^{-2}*(n-50), & 50 \le n < 500 \\ 21{,}3+1{,}273*10^{-2}*(n-500), & 500 \le n < 5000 \\ 78{,}6+9{,}947*10^{-3}*(n-5000), & 5000 \le n < 50000 \end{cases} \tag{4.5}$$

4) Розмір серіалізованого файлу

$$s = \begin{cases} 0{,}832*n, & 0 \le n < 50 \\ 41{,}6+0{,}8*(n-50), & 50 \le n < 500 \\ 402+0{,}801*(n-500), & 500 \le n < 5000 \\ 4005{,}5+0{,}801*(n-5000), & 5000 \le n < 50000 \end{cases} \quad (4.6)$$

Висновки

1) В четвертому розділі проведено моделювання запропонованого методу серіалізації за обраними критеріями, яке підтвердило ефективність та працездатність запропонованого рішення.

2) Проведено оцінку запропонованого методу серіалізації та сформовані математичні вирази на основі отриманих у кожному випробуванні узагальнених результатів, які дозволяють визначити час та розмір серіалізованого файлу для заданої кількості рядків вхідного файлу.

ВИСНОВКИ

1. Розглянуто основні відмінності IIoT і IoT, що дало змогу сформувати особливості побудови IIoT та виявити необхідність удосконалення процесу збору та обробки інформації.

2. Проведено аналіз проблем IIoT та проаналізовано існуючі способи збору та обробки інформації в мережі IIoT на основі чого обрано прототип методу збору та обробки інформації.

3. Модифіковано метод збору та обробки інформації, який відрізняється застосуванням серіалізації на основі методу Protobuf, що дозволяє підвищити ефективність обробки інформації за часовими показниками та зменшити об'єм переданої інформації.

4. Проведено натурне моделювання запропонованого рішення за рахунок реалізації програмного забезпечення на основі модифікованого методу. Особливістю є фіксація параметрів - часу та розміру серіалізованого файлу. Дане моделювання підтвердило працездатність запропонованого рішення.

5. За результатами моделювання проведено оцінку запропонованого рішення - в порівнянні з JSON, час серіалізації Protobuf менше в 3,27 разів, час десеріалізації менше в 3,64 разів, загальний час менше в 3,5 разів, а розмір файлу менший в 1,25 разів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Internet of Things in the 5G Era: Enablers, Architecture, and Business Models [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://ieeexplore.ieee.org/document/7397856. (дата звернення 05.10.2023)

2. Internet of Things: Applications and Challenges in Technology and Standardization [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/51890865_Internet_of_Things_Applic ations_and_Challenges_in_Technology_and_Standardization. (дата звернення 05.10.2023)

3. Internet of Things in Industries: A Survey [Електронний ресурс] // IEEE Transactions on Industrial Informatics 10(4):2233-2243. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/270742269_Internet_of_Things _in_In dustries_A_Survey. (дата звернення 05.10.2023)

4. The Future of Industrial Communication: Automation Networks in the Era of the Internet of Things and Industry 4.0 [Електронний ресурс] // IEEE Industrial Electronics Magazine. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://ieeexplore.ieee.org/document/7883994. (дата звернення 12.10.2023)

5. The Industrial Internet of Things Volume G1: Reference Architecture [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.iiconsortium.org/IIC_PUB_G1_V1.80_2017-01-31.pdf. (дата звернення 14.10.2023)

6. Industrial IoT Dataflow and Security Architecture [Електронний ресурс]. – 2018. – http://cdn.ttgtmedia.com/rms/IoTAgenda/PracticalIndustrialInternetof ThingsSecurity-Chapter2.pdf. (дата звернення 21.10.2023)

7. Three Industrial IoT Implementation Challenges [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://dzone.com/articles/3-iiot-industrial-internet-of-things-implementatio. (дата звернення 21.10.2023)

8. How to Solve Common Challenges of IIoT in Manufacturing [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.einfochips.com

/blog/how-to-solve-common-challenges-of- industrial-iot/.(дата звернення 21.10.2023)

9. Big Data in IoT [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/338365769_Big_Data_in_IoT. (дата звернення 30.10.2023)

10. A reliable Internet of Things based architecture for oil and gas industry [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://ieeexplore.ieee.org/document/7890184. (дата звернення 30.10.2023)

11. RPL: IPv6 Routing Protocol for Low-Power and Lossy Networks [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://tools.ietf.org/html/rfc6550. (дата звернення 30.10.2023)

12. Development of an industrial Internet of things suite for smart factory towards re-industrialization [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://link.springer.com/article/10.1007/s40436-017-0197-2. (дата звернення 01.11.2023)

13. How Fog Computing Can Support Latency/Reliability-sensitive IoT Applications [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books?redir_esc=y&hl=ua&id=xf7XuQEACAAJ&. (дата звернення 05.11.2023)

14. A middleware based architecture for the industrial internet of things [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/306160243_A_middleware_based_architecture_for_the_industrial_internet_of_things. (дата звернення 05.11.2023)

15. Wireless sensor networks: a survey on recent developments and potential synergies [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://link.springer.com/article/10.1007/s11227-013-1021-9. (дата звернення 15.11.2023)

16. ZigBee, Bluetooth and Wi-Fi Complex Wireless Networks Performance Increasing [Електронний ресурс]. – 2017. – https://www.researchgate.net/publication/316746554_ZigBee_Bluetooth_and_Wi-Fi_Complex_Wireless_Networks_Performance_Increasing. (дата звернення 15.11.2023)

17. Smart home products with Z-Wave [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.z-wave.com/learn. (дата звернення 15.11.2023)

18. H. Yao, T. Mai, J. Wang, Z. Ji, C. Jiang and Y. Qian, "Resource trading in blockchain-based industrial Internet of Things (IIoT)", IEEE Trans. Ind. Informat., vol. 15, no. 6, pp. 3602-3609, Jun. 2019.

19. Дослідження протоколів взаємодії Інтернету на базі лабораторного стенду [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.sut.ua/doci/nauka/review/20161/55-67.pdf. (дата звернення 20.11.2023)

20. MQTT in IoT [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.verypossible.com/blog/what-is-mqtt-in-iot. (дата звернення 20.11.2023)

21. Захист IoT-даних на рівні мережі/транспорту [Електронний ресурс]. – 2016. – https://www.ibm.com /developerworks/ua/library/iot-trs-secure-iot-solutions2 /index.html. (дата звернення 20.11.2023)

22. Serialization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.techopedia.com/definition/867/serialization-net. (дата звернення 20.11.2023)

23. Protocol Buffers [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://developers.google.com/protocol-buffers/docs/overview. (дата звернення 22.11.2023)

24. Protobuf Performance Comparison [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://dzone.com/articles/protobuf-performance- comparison-and-points-to-make. (дата звернення 22.11.2023)

25. IoT Development Needs Microservices and Containerization [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.einfochips.com/blog/why-iot-development-needs-microservices- and-containerization. (дата звернення 22.11.2023)

ДЕМОНСТРАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Презентація по
магістерській роботі на
тему:

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ЗБОРУ ТА ПЕРЕДАЧІ ДАНИХ В БЕЗПРОВОДОВИХ РІШЕННЯХ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ

Виконав: студент
Стецюк Геннадій Геннадійович

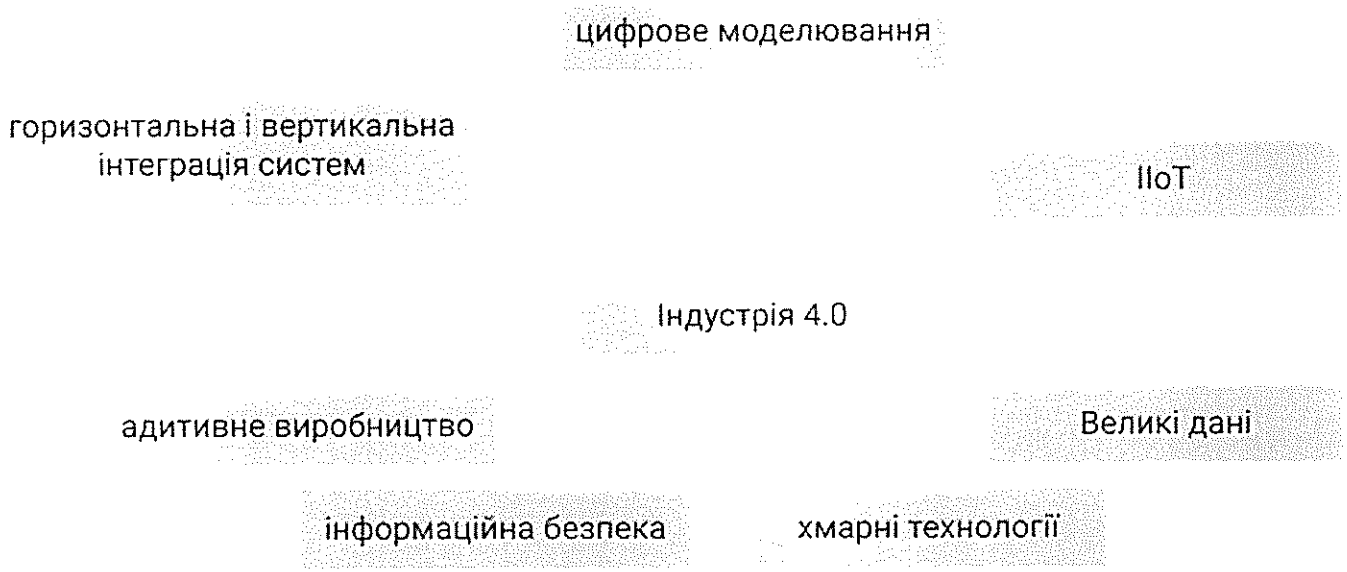
МЕТА РОБОТИ:

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ: процес функціонування рішень Інтернету речей.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ: методи збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

МЕТА РОБОТИ: дослідження методів збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей.

Напрямки реалізації Індустрії 4.0

Порівняння IIoT та IoT

	Користувальницький IoT	Індустріальний IoT
Передумови	Революція	Еволюція
Сервісна модель	Людино-орієнтований	Машинно-орієнтований
Поточний статус	Нові пристрої та стандарти	Існуючі пристрої та стандарти
Зв'язок	Структури ad hoc (вузли можуть бути мобільними)	Структуровані (вузли фіксовані; централізоване управління мережею)
Критичність (умови протікання процесу)	Не суворі (виключаючи медичні додатки)	Критичне значення (час, надійність, безпека, конфіденційність)
Обсяг даних	Від середнього до високого	Від високого до дуже високого

Аналіз проблем IIoT

Зв'язок і видимість

Проблема збору і обробки даних

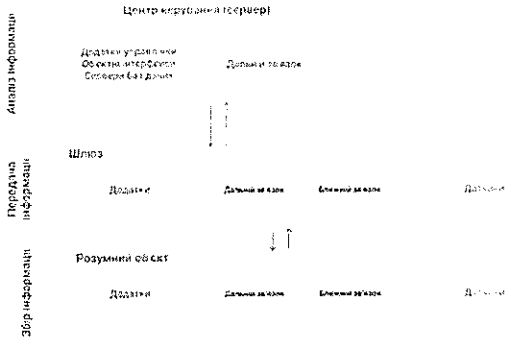
Інтеграція IIoT

Проблеми IIoT

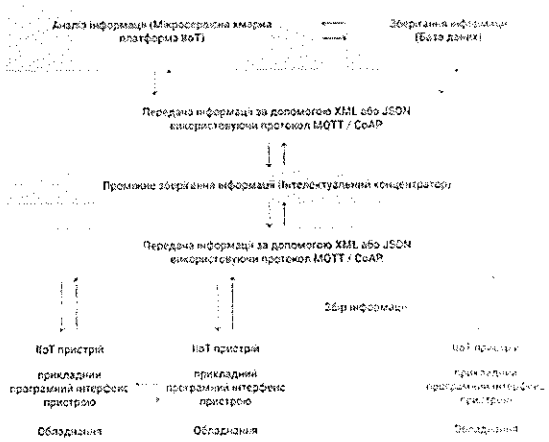
Проблеми аналітики

Безпека

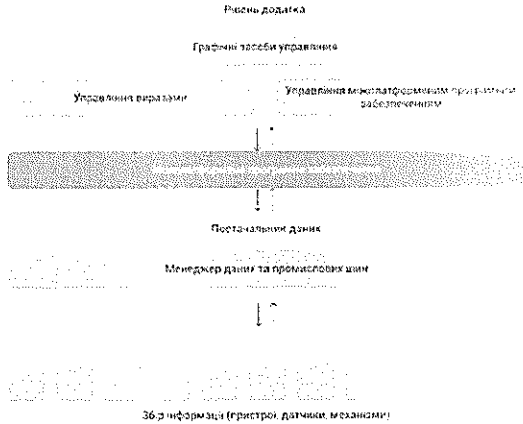
Аналіз існуючих рішень

Метод збору та обробки інформації за допомогою шлюзу. На зліва представлений метод, який містить три модулі: модуль інтелектуального об'єкта, модуль шлюзу і модуль центру керування (сервера). Кожен модуль є багаторівневим (включаючи сенсорний, мережевий і прикладний рівні) і виконує певні функції для підтримки моніторингу взаємозалежного середовища.

Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора. На внизу наведений метод збору та обробки інформації, який дозволяє використовувати інформаційну та операційну інфраструктуру для покращення управління, моніторингу та контролю існуючих і нових пристроїв. Він складається з трьох основних складових: рівень пристроїв, інтелектуальний концентратор, мікросервісна хмарна платформа. Представлений метод також може бути впроваджений на існуючих інтелектуальних підприємствах для оптимізації управління інтелектуальним обладнанням і для підвищення ефективності виробництва.

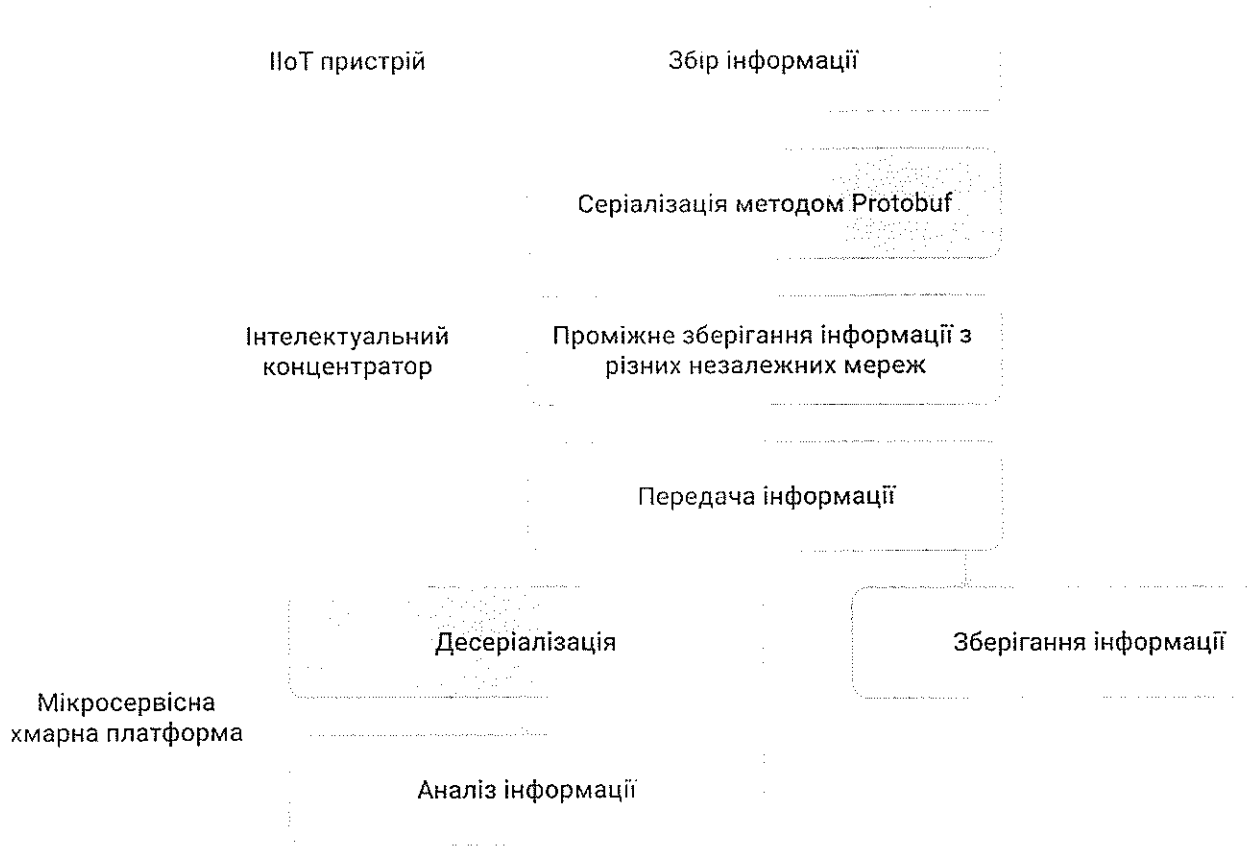

Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин. Метод, який складається з чотирьох рівнів: рівень пристроїв, датчиків та механізмів, рівень постачальника даних, рівень міжплатформеного програмного забезпечення та рівня додатка.

Зіставлення основних технічних характеристик

Метод	Протоколи та технології	Апаратні засоби	Інфраструктура
Метод збору та обробки інформації за допомогою шлюзу	Wi-Fi, Bluetooth. ZigBee	Розумні об'єкти, шлюз	Хмарні сервери
Метод збору та обробки інформації з використанням розумного концентратора	MQTT/ CoAP, Wi-Fi. BLE. ZigBee та Z-Wave	Інтелектуальний концентратор	Мікросервісна хмарна платформа
Метод збору та обробки інформації на основі промислових шин	CANOpen, ControlNet, Modbus	Шлюз	Хмарний сервер

Модифікований метод

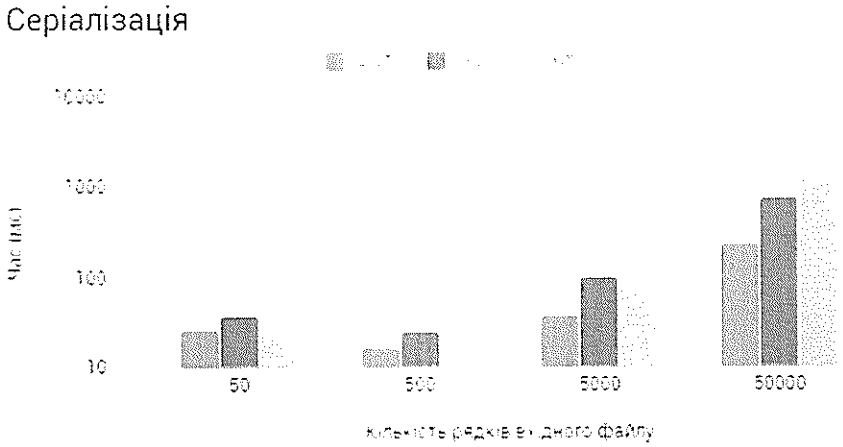

Моделювання модифікованого методу

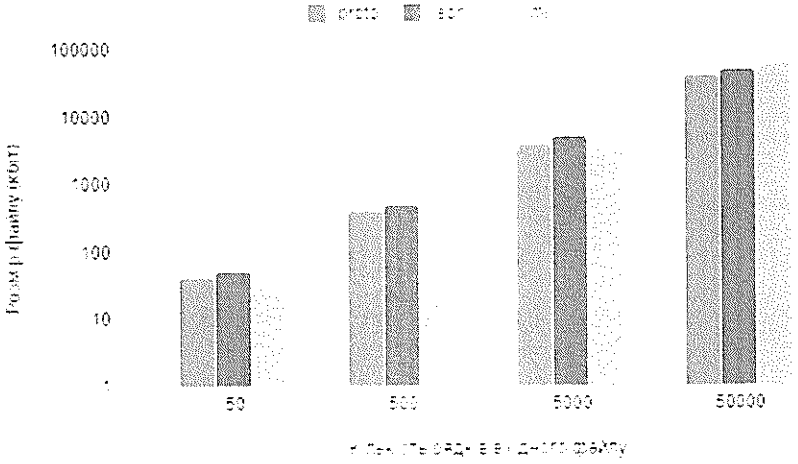
Критерії порівняльної оцінки

- Час серіалізації
- Час десеріалізації
- Загальний час
- Розмір серіалізованого файлу

Час серіалізації в залежності від кількості рядків вхідного файлу

Розмір серіалізованих файлів в залежності від кількості рядків вхідного файлу

ВИСНОВКИ:

Розглянуто основні відмінності IIoT і IoT, що дало змогу сформувати особливості побудови IIoT та виявити необхідність удосконалення процесу збору та обробки інформації.

Проведено аналіз проблем IIoT та проаналізовано існуючі способи збору та обробки інформації в мережі IIoT на основі чого обрано прототип методу збору та обробки інформації.

Модифіковано метод збору та обробки інформації, який відрізняється застосуванням серіалізації на основі методу Protobuf, що дозволяє підвищити ефективність обробки інформації за часовими показниками та зменшити об'єм переданої інформації.

Проведено натурне моделювання запропонованого рішення за рахунок реалізації програмного забезпечення на основі модифікованого методу. Особливістю є фіксація параметрів - часу та розміру серіалізованого файлу. Дане моделювання підтвердило працездатність запропонованого рішення.

За результатами моделювання проведено оцінку запропонованого рішення - в порівнянні з JSON, час серіалізації Protobuf менше в 3,27 разів, час десеріалізації менше в 3,64 разів, загальний час менше в 3,5 разів, а розмір файлу менший в 1,25 разів.

Апробація результатів магістерської роботи

Основні результати магістерської роботи доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Telecommunication: problems and innovation», Київ: ДУІКТ, 20 грудня 2023 р.

Основні наукові результати магістерської роботи опубліковано в науковому журналі “Наукові записки ДУІКТ, – 2023, – №2”.

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Геннадій СТЕЦЮК

Назва: Метод збору та передачі даних в безпроводових рішеннях Інтернету речей

Координатор: Анатолій МАКАРЕНКО

Підрозділ: ННІТ

Коефіцієнт подібності 1:9.9

Коефіцієнт подібності 2:7.6

Тривога: 10

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☑ виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;

☐ виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;

☐ виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

…… ……

Дата *Підпис Наукового керівника*